

Invazní a nepůvodní druhy - komentář k pracovnímu návrhu novely zákona č. 114/1992 Sb., rozeslanému jako podklad pro 14. jednání Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu Rady vlády pro udržitelný rozvoj (Úřad vlády, 12. 1. 2017)

V současnosti probíhá příprava novelizace zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (dále jen ZOPK) a dalších dotčených předpisů, která je vyvolána především přijetím Nařízení EP a Rady č. 1143/2014. Všechny níže popsání legislativní změny jsou nyní stále v podobě pracovních návrhů, které budou dále upřesněny na základě probíhajících jednání s MZe i dalšími subjekty a následně samozřejmě na základě meziresortního připomínkování. Předpokladem MŽP je předložení návrhu změn vládě a k dalšímu projednávání na konci prvního čtvrtletí roku 2017.

Věcná východiska

Z věcného hlediska je dnes již zřejmé a mnoha případy z celého světa doložené, že zavlečení nebo cílená introdukce některého druhu organismu do nového prostředí může vést k nečekaným dopadům na přírodu a mít i hospodářské a jiné dopady. Biologická rozmanitost a související ekosystémové služby, mohou být ovlivněny dopady na původní druhy a strukturu a funkci ekosystémů v důsledku změn přírodních stanovišť, predace, konkurence, přenosu nákaz, vytlačení původních druhů nebo genetických účinků křížení. Klasickým příkladem invaze a jejích důsledků je rozšíření divokých králíků v Austrálii, které mělo takovou intenzitu, že vedlo až desertifikaci některých oblastí, vlivu na vegetaci i původní druhy býložravců, jimž králíci konkurovali a v důsledku i k hospodářským ztrátám. Problematická pak byla i následná řešení, kdy byly k regulaci králíků vysazeny lišky a kočky, které však primárně konzumovaly snazší kořist v podobě místních vačnatců a dalších druhů. (a úspěch následně nemělo ani řízené rozšíření nákazy myxomatózou). V našich podmínkách je zřejmě nejznámějším příkladem invazního druhu bolševník velkolepý, který se rozšířil z okrasných výsadeb (tradiuje se jeho dovoz zahradníkem knížete Metternicha na zámek Kynžvart) a vzhledem k svému vzrůstu, množství produkovaných semen a celkově vysoké konkurenceschopnosti nyní výrazně mění rostlinná společenstva zejména kolem vodních toků a na jiných vlhkých či narušovaných místech. S ním spojená zdravotní rizika (požahání při kontaktu s bolševníkem) ovlivňují i možnosti využití krajiny a její atraktivitu z hlediska rekreačních funkcí atp. Příkladem nepříznivého dopadu introdukce v případě živočichů jsou u nás např. americké druhy raků (rak signální, rak pruhovaný), které přenášejí račí mor - nákazu, která je pro evropské druhy raků smrtelná, mýval severní a norek americký, kteří jsou velmi aktivními predátory všech drobných živočichů, kteří na ně nejsou adaptováni atd.

Celkově se nicméně odhaduje, že z celkového počtu nepůvodních druhů se stane invazními pouze cca 10 - 15%. Větší část introdukovaných druhů tedy nemá na přírodu, zdraví nebo hospodářství významný vliv nebo dokonce ani bez podpory člověka v novém prostředí nepřežívá. Na druhou stranu je uvedený podíl případů, kdy dochází k nepříznivým dopadům, důvodem, proč by měly být při zavádění a využívání nepůvodních druhů rizika odpovědně hodnocena. Pokud se již některý druh rostliny stane invazním, tedy má nepříznivé dopady na přírodu a další vlivy nebo je u něj toto riziko zřejmé, je vhodné na to reagovat tak, aby nepříznivé dopady byly omezeny (přičemž platí, že prevence a včasná reakce je vždy efektivnější než řešení již rozsáhlého rozšíření invazního druhu). Celosvětově jsou dopady invazních druhů odhadovány na 1,4 bilionu dolarů, což představuje téměř 5% světového HDP a v rámci EU byly roční ztráty a náklady spojené s nepůvodními, invazními druhy

vyčísleny na 12 mld. EUR. Přestože jsou největším problémem invazních nepůvodních druhů dopady na biodiverzitu, jsou tedy nezanedbatelné i ekonomické souvislosti.

Stávající právní úprava v oblasti nepůvodních a invazních druhů

Hospodářské dopady druhů, které působí škody v zemědělství apod., označovaných jako škodlivé organismy (mezi něž patří i řada nepůvodních a de facto invazních druhů, jako třeba známá mandelinka bramborová nebo v současnosti některé druhy asijských tesaříků, které ohrožují dřeviny v Evropě i severní Americe), jsou již desítky let řešeny v rámci rostlinolékařské a veterinární legislativy (viz např. Mezinárodní úmluva o ochraně rostlin, IPPC, přijatá v r. 1951). Druhům, které mají nepříznivé dopady na přírodu a ekosystémové služby je věnována na globální úrovni v rámci mezinárodních úmluv pozornost až od 90. let a v rámci EU až nyní.

V mezinárodním kontextu zakotvuje Úmluva o biologické rozmanitosti přijatá v r. 1992 nezbytnost kontroly zavlékání a šíření nepůvodních druhů, které ohrožují ekosystémy, přírodní stanoviště nebo druhy (čl. 8h)¹. Problematice nepůvodních a invazních druhů či jejich šíření se věnují i další úmluvy a protokoly – např. Bernská úmluva (čl. 11.2. b)², Úmluva o balastních vodách nebo rezoluce Mezinárodní organizace pro civilní letectví k introdukci nepůvodních druhů leteckou dopravou.

V rámci EU platila dlouho pouze velmi obecná právní úprava v oblasti nepůvodních druhů (čl. 11 Směrnice 2009/147/ES „o ptácích“³ a čl. 22 písm. b) Směrnice 92/43/EHS „o stanovištích“⁴), která reflektuje závazky vyplývající z výše uvedených úmluv. Tato právní úprava prostřednictvím směrnic, kdy je konkrétní postup fragmentován do národní legislativy jednotlivých členských států, přinášela značnou nekonzistenci v přístupu a navíc nemohla pokrýt rizika spojená zejména se šířením některých invazních druhů v rámci společného trhu EU. Ve schopnosti koordinovaného legislativního řešení tak EU zaostávala za státy, jako je USA, Austrálie, ale třeba i Jihoafrická republika (které byly nuceny se s problematikou invazních druhů zabývat dříve s ohledem na intenzitu dopadů na biodiverzitu i hospodářství). Větší pozornost problematice biologických invazí začala být věnována v rámci EU až přibližně koncem 90. let a především po r. 2000. Postupně byla v rámci rámcových programů EU zpracována řada odborných podkladů⁵ a v návaznosti na to bylo řešení problematiky nepůvodních, invazních druhů začleněno mezi strategické cíle na úrovni EU (aktuálně v rámci Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020⁶). Postupně byla přijata

¹ <http://chm.nature.cz/umluva-o-biologicke-rozmanitosti-cbd/o-umluve-cbd/>

² <http://chm.nature.cz/dalsi-mezinarodni-zavazky/bernska-umluva/text-bernske-umluvy/>

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0147&from=EN>

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992L0043&from=EN>

⁵ Základní přehled o nepůvodních a invazních druzích přinesl projekt **DAISIE** (*Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe*), invazním druhům byla věnována pozornost také v rámci komplexního („integrovaného“) projektu **ALARM** (*Assessing LARge-scale environmental Risks for biodiversity with tested Methods*), společné přístrupy ve fyto-sanitární oblasti a oblasti invazních druhů byly řešeny v rámci projektu **PRATIQUE** (*Enhancements of Pest Risk Analysis TechniQUES*) a specificky na vodní organismy byl zaměřen projekt **IMPASSE** (*Environmental Impacts of Alien Species in Aquaculture*)

⁶ http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm

také řada „politických“ dokumentů (sdělení Komise, závěry Rady, usnesení EP), které nasměřovaly vývoj k přijetí nynějšího Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. Mezi tím byla, jako dočasné opatření, začleněna regulace obchodu (dovozu do EU) s vybranými vybraných invazními druhy do „CITESového“ Nařízení Rady (ES) 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi⁷. V návaznosti na výstupy projektu IMPASSE, který identifikoval rizika nepůvodních a invazních druhů i postupy řešení v oblasti rybářství, bylo dále přijato sektorově zaměřené Nařízení Rady (ES) č. 708/2007, o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře⁸.

V ČR jsou sice již řadu let na mnoha místech realizována praktických opatření k omezení rozšíření druhů jako je bolševník velkolepý, křídlatky nebo netýkavka žláznatá (regionálně i dalších, např. v rámci KRNAP šťovíku alpského nebo lupiny mnoholisté zaplevelující horské louky) a v posledních letech se zvyšuje také intenzita zásahů proti některým invazním druhům živočichů ze strany uživatelů honiteb (lov norka amerického, mývala severního aj.), ale legislativa v této oblasti zůstala posledních téměř 25 let prakticky beze změn. Obecná úprava problematiky (geograficky) nepůvodních druhů byla dosud řešena § 5 odst. 4 ZOPK, kterým je vázáno rozšiřování geograficky nepůvodních druhů do krajiny na povolení orgánu ochrany přírody (bez toho, aby byly nějak rozlišovány rizika jednotlivých druhů apod.). Tato obecná úprava do určité míry transponuje uvedené mezinárodní závazky a požadavky směrnic EU. Dílčí úpravy, ke kterým během posledních let došlo, nepřinesly výraznější posun - v r. 2004 byla např. do rostlinolékařského zákona zahrnuta povinnost sledování některých invazních rostlin ze strany rostlinolékařských orgánů, na což však nenavázaly žádné další kroky v oblasti regulace těchto druhů; o něco významnější bylo doplnění ustanovení § 5 odst. 6 do ZOPK v r. 2010, které mělo umožnit překonat omezení lovu některých invazních druhů živočichů dle zákona o myslivosti a pravděpodobně v některých případech napomohlo k zmíněnému zvýšení intenzity lovu těchto druhů.

Nová unijní právní úprava v oblasti invazních nepůvodních druhů - Nařízení EP a Rady č. 1143/2014

Návrh Nařízení o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů předložila EK v září 2013 a následně proběhlo projednání na všech úrovních v rámci Rady (pracovní skupiny, COREPER, Rada pro životní prostředí) i Evropského parlamentu (zpravodajem byl europoslanec P. Poc). Nařízení bylo schváleno v říjnu 2014 a následně dne 4. 11. 2014 publikováno pod č. 1143/2014 v Úředním Věstníku EU s účinností od 1. 1. 2015⁹. Většina povinností a faktických kroků, které toto nařízení obsahuje, je však vázána na přijetí seznamu invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii, tzv. unijního seznamu. Ten byl nyní přijat prováděcím nařízením Komise (EU) 2016/1141 s účinností k 3. 8. 2016¹⁰.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31997R0338&from=EN>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02007R0708-20110424&qid=1483520254988&from=EN>

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R1143&from=EN>

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1141&from=EN> - prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1141, kterým se přijímá seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, obsahuje seznam 37 druhů: 6 druhů terestrických a 8 druhů vodních rostlin, 7 druhů bezobratlých (z toho 5 původem amerických raků), 2 druhy ryb, obojživelníci a plazi jsou zastoupeni vždy jedním druhem, 3 druhy ptáků a 9 druhů savců. Bližší informace k druhům na unijním seznamu viz web AOPK ČR <http://invaznidruhy.nature.cz/unijni-seznam/druhy/>

Cílem Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 je, jak plyne i z jeho názvu, zajistit prevenci zavlékání nebo vysazování nových invazních nepůvodních druhů a regulovat šíření druhů již přítomných. Zaměřeno má být na vybrané, nejvíce rizikové druhy a tak je jeho základem seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii, tedy zmíněný „unijní seznam“. Nařízení obsahuje základní kritéria tvorby tohoto seznamu - zařazeny na něj mohou být organismy svou domovinou vázané mimo území EU a schopné závažně ohrozit biodiverzitu minimálně v 1 biogeografické oblasti nebo alespoň 2 členských státech, přičemž zároveň prevence jejich výskytu či zmírnění dopadů jejich působení prostřednictvím Nařízení musí být efektivní. Výchozím podkladem pro zhodnocení dopadů každého druhu je posouzení rizik (obdobu Pest Risk Analýz ve fytosanitární oblasti), jehož obsah je Nařízením také rámcově specifikován (posouzení zahrnuje popis druhu, současné a potenciální způsoby jeho šíření, posouzení možností dalšího šíření, dopadů na okolní biotu, ale i identifikaci přínosů nebo možností využití, způsobů likvidace a její očekávané náročnosti).

Veškeré další požadavky a omezení stanovená Nařízením se pak vztahují k druhům zařazeným na unijní seznam. S ohledem na prevenci jejich šíření v rámci společného trhu EU je stanoven zákaz dovozu a převozu v rámci EU, uvádění na trh apod., s tím souvisí i zákaz držení, chovu a rozmnožování stanovených druhů a zakázáno je samozřejmě také jejich vysazování do přírody, resp. v dikci Nařízení „uvolňování do životního prostředí“. Ve vztahu ke stávajícím chovům obsahuje Nařízení přechodná opatření, která umožňují zájmových (nekomerčním) chovatelům si jedince držných živočichů ponechat do konce jejich přirozeného života (za předpokladu, že bude zamezen jejich únik a rozmnožování) a komerčním subjektům vyčerpat své „zásoby“ do 2 let od zařazení druhu na unijní seznam. Kromě toho Nařízení počítá s možností povolení (v gesci jednotlivých členských států) výjimek ze stanovených zákazů pro účely výzkumu, ochrany *ex situ* a medicínalní účely. V dalších „výjimečných případech z důvodu naléhavého veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru“ je možné výjimku povolit pouze na základě oprávnění uděleného ze strany Evropské komise. V případě povolení výjimek musí být nicméně zajištěno držení jedinců invazních nepůvodních druhů v „oddělených prostorách“ (tedy bez možnosti úniku), zpracován pohotovostní plán, zajištěn dostatečný dohled kvalifikovanou osobou a splněny další podmínky.

Pokud jde praktická opatření proti šíření invazních nepůvodních druhů, zakotvuje Nařízení povinnost zajistit jak sledování (monitoring) druhů z unijního seznamu, tak dohled formou úředních (dovozních) kontrol. Každý stát musí dále vytvořit systém včasného zjištění invazního nepůvodního druhu a v případě nálezu nově se vyskytujících druhů provést odstranění těchto jedinců, dříve než dojde k jejich rozšíření (přičemž Nařízení počítá s tím, že ne vždy bude možné jedince odstranit a pak je potřebné zajistit alespoň „izolaci“ takového výskytu). Systém sledování a včasné reakce by měly být vytvořeny do 18 měsíců od přijetí unijního seznamu. Pokud je invazní nepůvodní druh již v členském státě značně rozšířen, nevyžaduje Nařízení jeho „likvidaci“, ale zavedení regulačních opatření zmírňujících jeho další šíření. Podoba regulačních opatření je ponechána na každém členském státu, byť je zároveň kladen také důraz na regionální (přeshraniční) spolupráci. Postup regulace se tak bude lišit jak podle charakteru výskytu a potenciálu šíření invazních nepůvodních druhů v jednotlivých zemích, tak podle právního a institucionálního kontextu každého státu. Vzhledem k tomu, že regulační opatření mohou mít dlouhodobý a územně významnější charakter, zakotvuje Nařízení nezbytnost zapojení veřejnosti do jejich přípravy či změn (možnost připomínkování). Pozornost je také věnována způsobům nezáměrného šíření či

Finální podoba seznamu byla ovlivněna jak dostupností odborných podkladů v době projednávání návrhu, tak politicko-hospodářskými zájmy - na seznamu tak nyní nefigurují některé druhy, pro které nebylo k dispozici adekvátně zpracované hodnocení rizik (např. bolševník velkolepý) nebo druhy jejichž zařazení rozporovaly některé státy z důvodu svých hospodářských aj. zájmů (např. norek americký).

zavlékání invazních nepůvodních druhů zařazených na unijní seznam - ty by měly být v rámci každého členského státu analyzovány a v návaznosti na to zpracován tzv. akční plán či plány, který stanoví opatření k omezení takového šíření, včetně využití dobrovolných nástrojů a kodexů správné praxe.

S ohledem na zaměření Nařízení pouze na omezený okruh invazních nepůvodních druhů, které jsou původem zcela mimo území EU a zároveň činí problémy na větším území (viz popis kritérií tvorby unijního seznamu výše), je Nařízením dáno zmocnění vytvořit případný seznam invazních nepůvodních druhů s dopadem na členský stát („národní seznam“) a zároveň indikovat případy, kdy je potřebná regionální (přeshraniční) spolupráce. To by mělo umožnit řešit flexibilněji případy invazí uvnitř EU a zohlednit zájmy a priority jednotlivých států. Pro druhy zařazené na národní seznam je pak možné uplatňovat stejná pravidla, jaká se vztahují dle Nařízení na druhy na unijním seznamu a stejným způsobem využít postupy praktické regulace.

Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 s sebou přináší de facto novou agendu, která dosud na úrovni EU nebyla řešena a jeho součástí je proto také určitý informační „aparát“ – Evropská Komise by měla postupně zavést systém informační podpory, který by měl umožnit sdílet informace o výskytu a šíření jednotlivých invazních nepůvodních druhů a zároveň by měl zjednodušit reporting (který je požadován v poměrně velkém rozsahu).

Návrh legislativních úprav v oblasti nepůvodních a invazních druhů

Aktuálně jsou připravovány legislativní změny, které souvisí s přijetím Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 (i starším a legislativně dosud v ČR „nepokrytým“ Nařízením Rady (ES) č. 708/2007) a při tom je nezbytné brát ohled na výše popsany stávající stav legislativy. Z hlediska naplňování obou zmíněných nařízeních sice obecně platí, že jde o tzv. přímo použitelné předpisy EU, ale je samozřejmě nutné zajistit jejich zasazení do stávajícího právního prostředí (zajistit tzv. adaptaci) a v rámci toho stanovit kompetence, upřesnit procesní a další postupy. Ministerstvo životního prostředí připravuje zajištění těchto úprav prostřednictvím novely ZOPK i dalších předpisů, které budou změnami dotčeny nebo jsou k zajištění praktické implementaci Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 i Nařízení Rady (ES) č. 708/2007 nezbytné.

Jak vyplývá z výše uvedeného, hlavním cílem novelizace ZOPK (a dalších dotčených předpisů) je zajištění adaptace a implementace Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 i dosud řádně neimplementovaného Nařízení Rady (ES) č. 708/2007. Cílem je tedy stanovení všech nezbytných legislativních předpokladů, které umožní naplňování obou nařízeních - především určení kompetencí, upřesnění procesních postupů jak v oblasti povolování, tak naplňování dalších povinností, jako je např. zajištění praktického managementu invazních nepůvodních druhů dle požadavků Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 atp. S ohledem na věcný charakter a souvislosti (včetně úkolu 3.2.3 vládou schválené Státní politiky životního prostředí 2012-20) je nicméně v rámci systematiky zákona spolu s ustanoveními věnovanými implementaci obou nařízeních spojena do jednoho nového celku také dosavadní problematika (geograficky) nepůvodních druhů a kříženců řešená dosud zmíněným § 5 odst. 4 - 6 ZOPK a transponující výše popsanou obecnou komunitární právní úpravu v oblasti nepůvodních druhů i závazky plynoucí z Úmluvy o biologické rozmanitosti. Navrhovaná právní úprava by jako celek měla přispět k větší diferenciaci přístupu k nepůvodním a invazním nepůvodním druhům (dosavadní úprava de facto nijak nerozlišovala mezi impaktem jednotlivých druhů a vše bylo až věcí řízení o povolení rozšiřování geograficky nepůvodních druhů nebo kříženců). U „neproblematických“ druhů je snahou postup zjednodušit a na druhou stranu je využito zmocnění obsažené čl. 12 Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 ke stanovení národního seznamu invazních druhů, které by umožnilo doplnit unijní úpravu a řešit naopak

"problematické" druhy, kterým je na našem území potřebné věnovat pozornost (např. norek americký, bolševník velkolepý, křídlatky, které na unijní seznam zařazeny nebyly).

Pokud jde o základní definice, jsou dnes pojmy nepůvodní druh a invazní nepůvodní druh nově zakotveny v Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 - použity jsou pojmy, které popisují věcnou charakteristiku těchto druhů a rozumí se tak (dle čl. 3.1 a 3.2 Nařízení):

„nepůvodními druhy“ jacíkoli živí jedinci druhu, poddruhu nebo nižšího taxonu živočichů, rostlin, hub nebo mikroorganismů zavlečených nebo vysazených mimo svůj přirozený areál; patří sem všechny části, gamety, semena, vejce nebo propagule těchto druhů, jakož i kříženci, odrůdy či plemena, které mohou přežít a následně se rozmnožovat.

Podle čl. 2.2 se nicméně Nařízení a tedy ani tato definice nevztahuje na „druhy, které mění svůj přirozený areál bez lidského zásahu v reakci na měnící se ekologické podmínky a změnu klimatu“ a dále druhy řešené podle jiných předpisů, např. GMO, patogeny a škodlivé organismy ve smyslu veterinárních a fytosanitárních předpisů atp.

„invazním nepůvodním druhem“ nepůvodní druh, u něž bylo zjištěno, že jeho zavlečení či vysazení nebo šíření ohrožuje biologickou rozmanitost a související ekosystémové služby nebo na ně má nepříznivý dopad;

Z legislativního hlediska tak dnes bude určující toto vymezení pojmů, které nahradí mj. stávající pojem „geograficky nepůvodní druh“ používaný v rámci zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (§ 5 odst. 4 aj.). V připravované novele se na uvedené pojmy odkazuje a jsou používány. Uvedená definice, zejména v případě nepůvodního druhu, popisuje pouze fakt, že se jedná o druh, který byl přenesen mimo svůj areál přirozeného výskytu - klíčový není tedy samotný pojem popisující skutečnost, ale stanovení přístupu k těmto druhům, které se může lišit dle jejich vlastností a chování (např. má-li nepříznivé dopady na biodiverzitu je řazen mezi invazní nepůvodní druhy, pokud by šlo o druh působící např. škody v zemědělské produkci, bude řazen mezi škodlivé organismy dle rostlinolékařského či veterinárního zákona a nebo naopak může jít o druh, které nepříznivé dopady nemá a je tak možné jej za stanovených podmínek využívat).

V rámci úprav stávajícího obecného režimu nepůvodních druhů a kříženců je navrhováno zachovat shodný přístup (povolení k záměrnému rozšiřování, resp. vysazování či vypouštění do přírody), ale nově by byl postup zpřesněn a doplněny by byly nástroje k zjednodušení dosavadního postupu reflektující zkušenosti získané za dobu 25 let aplikace stávající právní úpravy. Zcela vyňato z režimu vydávání povolení by tak bylo pěstování nepůvodních rostlin (pokud nepůjde o invazní druhy) v zastavěných územích obcí a doplněna možnost „plošného“ povolení v případě neproblematických, dlouhodobě prověřených nepůvodních druhů (tedy těch, které se samovolně nešíří a nemají nepříznivé dopady) formou opatření obecné povahy. Zjednodušený postup při využití nepůvodních druhů dřevin v rámci lesních hospodářských plánů a osnov by měl být zachován a rozšířen i na křížence (u kterých je zároveň navrhováno odstranit výkladový problém z hlediska samovolně vznikajících hybridů). Samotný proces povolování je navíc navrženo diferencovat tak, aby byly zvýšené požadavky kladeny na nově zaváděné druhy, nikoli na druhy, u nichž je již dostatek informací o jejich vlivech.

Část nově navrhovaných ustanovení, které by měly řešit postup při vydávání povolení vysazení či přemístění tzv. cizích a místně se nevyskytujících druhů podle Nařízení Rady (ES) č. 708/2007 a výjimek dle Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 má velmi technický charakter a řeší především specifikaci jednotlivých procesních kroků. Úprava naplňování praktických (managementových) opatření vyplývajících z Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 naopak vyžaduje, s ohledem na větší obecnost Nařízení v této oblasti, podrobnější

rozpracování postupu. Upřesněn je tak postup úředních (dovozních) kontrol a praktického sledování (monitoringu) rozšíření invazních nepůvodních druhů a v návaznosti na to především uplatňování opatření k odstranění včasně/nově zjištěných druhů (tj. výskytu, kdy ještě nedošlo k rozšíření) a regulace značně rozšířených invazních nepůvodních druhů. Zejména v případě regulace značně rozšířených invazních nepůvodních druhů, kde Nařízení přímo ponechává bližší úpravu na členských státech, je nutné podrobněji určit jednotlivé kroky - navrženo je vytvoření celostátních "zásad regulace" (které by byly dle požadavků Nařízení veřejně připomínkovány) a následně konkretizovat postup na místní, resp. regionální úrovni formou opatření obecné povahy. Fakticky se bude přístup k regulaci lišit podle vlastností jednotlivých druhů s nimi spojených rizik i možných opatření a to bude nutné pro každý druh nebo skupinu druhů v rámci zásad a opatření blíže specifikovat.

Zmocnění, které Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 dává k tvorbě národního seznamu je navrhováno zapracovat tak, aby tvořilo doplněk k unijní úpravě tam, kde to bude potřebné, ale přitom šlo o nástroj, který bude oproti Nařízení více flexibilní. Seznam by byl stanoven formou prováděcího předpisu (dle aktuální dohody s MZe a dalšími subjekty formou nařízení vlády), přičemž zákon stanoví pravidla jeho tvorby - hlavním východiskem by mělo být posouzení rizik invazního druhu a jeho negativního vlivu na životní prostředí i případných přínosů. Druhy s nejvýznamnějšími dopady by mohly být označeny jako prioritní a zacházelo by se s nimi obdobně jako s druhy na unijním seznamu. U ostatních invazních nepůvodních druhů na seznamu by bylo cílem pouze zamezit jejich uvolňování do volné přírody (tj. neomezovat jejich využití, chov apod.) a zajistit odpovídající managementová opatření k omezení jejich šíření v rámci regulace. Návrh zároveň počítá s možností specifikace pouze části území (určitého regionu), v němž má druh nepříznivé dopady tak, aby nebyla omezení vztahena nadbytečně na zbývající území. Flexibilnější a širší je navrhován také rozsah důvodů pro povolení výjimek a podmínky pro využití invazního druhu.

Seznam invazních druhů

V současnosti jsou v rámci zákona připravována pouze uvedená „pravidla“ pro tvorbu případného národního seznamu invazních nepůvodních druhů a žádný konkrétní návrh, které druhy by měly na tomto seznamu figurovat, zatím není vytvořen - ten bude nutné připravit a projednat následně, v rámci naplňování zmocnění v podobě prováděcího předpisu (v rámci jednání s MZe byl nyní nicméně vznesen požadavek na vytvoření alespoň nějakého indikativního návrhu). MŽP bude navrhovat využití národního seznamu skutečně jako doplněk unijní právní úpravy v oblastech, resp. u druhů, které Nařízení neřeší, ale z pohledu ČR je omezení jejich šíření a souvisejících dopadů významné - předpokladem je zařazení jednoznačně invazních druhů, jako je norek americký, bolševník velkolepý, křídlatky apod., případně naopak druhů, které se na našem území dosud významněji nevyskytují, ale jejich rizika jsou zřejmá.

Při tvorbě návrhu seznamu budou využity odborné podklady, mezi něž je možné řadit i Černý, šedý a varovný seznam invazních druhů v ČR (blíže viz např. Sádlo et al. Seznam prioritních invazních druhů pro ČR, Ochrana přírody 2/2016), který vyvolal řadu až poplašných reakcí - vybrány by však byly jen skutečně nejproblematictější druhy a podmínkou, jak bylo dohodnuto i v rámci nynějších jednání s MZe, bylo zhodnocení nejen dopadů ale i přínosů druhu.

Obavy ze zařazení „běžných“ nepůvodních druhů jako je králík divoký nebo bažant obecný, které se v některých člancích objevily, tedy nejsou na místě - naopak, například u uvedeného králíka divokého je na řadě přírodně cenných stepních lokalit zvažována jeho podpora, jako vhodného nástroje, který pomůže udržet příznivý charakter vegetace obdobně, jako je tomu nyní u (také nepůvodních) divokých koní v Milovicích. Dnešní ochrana přírody nepřistupuje

k nepůvodním druhům nijak dogmaticky - principem musí být vždy vycházet z odborných znalostí o jednotlivých druzích a jejich působení na ekosystémy a pak je možné se jak vyvarovat nepříznivých dopadů, tak využít příznivé efekty ať už v oblasti hospodářství nebo i ochrany přírody.

Regulace invazních nepůvodních druhů ve vztahu k právu myslivosti a rybářství

V současnosti není na unijním seznamu invazních nepůvodních druhů zařazen žádný živočich, který je v ČR zvěří ve smyslu zákona o myslivosti a výkon práva myslivosti tak není v tomto směru omezen. Z druhů, které na seznamu figurují, je již nyní (byť omezeně) možné podle zákona o myslivosti usmrcovat mývala severního a nutrie říční. Ve smyslu Nařízení EP a Rady č. 1143/2014 bude, s ohledem na rozsah výskytu obou druhů na našem území, nutné nahlížet na mývala i nutrie, jako „značně rozšířené“ invazní nepůvodní druhy, u kterých nařízení vyžaduje pouze zajistit regulaci dalšího šíření. Způsob a rozsah opatření k jejich regulaci bude nutné teprve navrhnout (v rámci Zásad regulace - viz výše), ale lze předpokládat, že by mělo jít o kombinaci „běžného“ lovu s možností intenzivnějšího odchytu v místech, kde budou dopady související s jejich výskytem závažnější (u mývala např. nyní v případě jeho výskytu v Poohří, kde predací ohrožuje ojedinělou populaci kriticky ohrožené užovky stromové; u nutrie spíše v případech škod na vodních dílech, jako jsou hráze atp.).

V oblasti rybářství jsou souvislosti mezi stávající právní úpravou a Nařízením EP a Rady č. 1143/2014, resp. druhy zařazenými na unijní seznam, širší - podle zákona o rybářství je výkon práva rybářství vztážen ke všem vodním organismům a dotýká se ho tedy zařazení všech na vodu vázaných organismů na unijní seznam (2 druhy ryb, severoamerické druhy raků, želva nádherná, vodní rostliny). Část z druhů zařazených na unijní seznam se v ČR nevyskytuje nebo zde nepřežívá (hl. vodní rostliny, z nichž jsou zařazeny druhy invazní především v jižní Evropě), ale druhy, jako je střevlička východní, rak signální nebo rak pruhovaný jsou ve smyslu nařízení značně rozšířené a bude jim nutné věnovat pozornost v rámci systému regulace. V případě raků není až na výjimky (uzavřené vodní plochy atp.) možné jedince efektivně z prostředí odstranit a regulace šíření tak bude zřejmě spočívat především na prevenci jejich rozšíření na další lokality. V případě střevličky bude možné usilovat o snížení její početnosti v místech výskytu v rámci běžně prováděného rybolovu a obdobně jako u raků usilovat o prevenci rozšíření na poslední místa, kde zatím není.

V rámci změn legislativy je nyní nezbytné (v rámci jednání mezi MŽP a MZe) především vyjasnit postup dle zákona o myslivosti a rybářství, zjednodušit možnost lovu invazních druhů (jak myslivecky, tak případným odchytom) a řešit situace, v kterých není postup jednoznačný. Obecně je nutné najít vhodný model mezi respektováním vlastnických a jiných uživatelských práv, včetně práva myslivosti či rybářství a na druhé straně nezbytností zajistit plnění povinností vyplývajících z komunitární právní úpravy. V připravovaném návrhu změn legislativy je princip respektování vlastnických aj. práv zakotven a první krok je tak, aby nebylo právo vlastníka disponovat se svým majetkem omezeno, vždy ponechán na vlastníku či uživateli jiných práv. Aktivita vlastníků pozemků a dalších subjektů by měla být předmětem finanční podpory ze strany státu (v navrhovaném textu legislativních změn je pro tuto oblast použita formulace vycházející z § 62 zákona o myslivosti). Finanční zajištění opatření k omezení invazních druhů je při tom strany MŽP zajišťováno již nyní (podpora v rámci OPŽP i národních programů PPK a POPFK). Možná ingerence orgánů státní správy by nastávala až v případě nečinnosti vlastníků aj. subjektů.

ZÁKON

České národní rady

č. 114/1992 Sb.,

o ochraně přírody a krajiny,

ve znění zákona č. 347/1992 Sb., zákona č. 289/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 3/1997 Sb., zákona č. 16/1997 Sb., zákona č. 123/1998 Sb., zákona č. 161/1999 Sb., zákona č. 238/1999 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 100/2004 Sb., zákona č. 168/2004 Sb., zákona č. 218/2004 Sb., zákona č. 387/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 222/2006 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 167/2008 Sb., zákona č. 312/2008 Sb., zákona č. 291/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 349/2009 Sb., zákona č. 381/2009 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 175/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 39/2015 Sb. a zákona č. 15/2015 Sb.,

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

Úvodní ustanovení

§ 1

Účel a předmět zákona

(1) Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství^{1c)} v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.

(2) Tento zákon dále

a) stanoví podmínky pro zavádění nepůvodních druhů⁴⁹⁾ rostlin a živočichů (dále jen „nepůvodní druh“) do přírody a krajiny a jejich využívání,

^{1c)} Přílohy II, IV a V směrnice Rady 92/43/EHS.

⁴⁹⁾ Čl. 3 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.

b) upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie⁵⁰⁾ práva a povinnosti osob, působnost správních úřadů a pravidla pro prevenci, minimalizaci a zmírnění nepříznivých dopadů nepůvodních druhů a invazních nepůvodních druhů⁵¹⁾ rostlin a živočichů (dále jen „invazní nepůvodní druh“) na biologickou rozmanitost; pro účely tohoto zákona se za nepůvodní druh považují i cizí⁵²⁾ a místně se nevyskytující⁵³⁾ druhy rostlin a živočichů v akvakultuře (dále jen „cizí nebo místně se nevyskytující druh“), není-li v tomto zákoně stanoveno jinak.

§ 2

Ochrana přírody a krajiny

(1) Ochranou přírody a krajiny se podle tohoto zákona rozumí dále vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.

(2) Ochrana přírody a krajiny podle tohoto zákona se zajišťuje zejména

- a) ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability krajiny,
- b) obecnou ochranou druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a zvláštní ochranou těch druhů, které jsou vzácné či ohrožené, pozitivním ovlivňováním jejich vývoje v přírodě a zabezpečováním předpokladů pro jejich zachování, popřípadě i za použití zvláštních pěstebních a odchovných zařízení,
- c) ochranou vybraných nalezišť nerostů, paleontologických nálezů a geomorfologických a geologických jevů i zvláštní ochranou vybraných nerostů,
- d) ochranou dřevin rostoucích mimo les,
- e) vytvářením sítě zvláště chráněných území a péčí o ně,
- f) účastí na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů s cílem zajistit ekologicky vhodné lesní hospodaření,
- g) spoluúčastí v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny,
- h) účastí na ochraně půdního fondu, zejména při pozemkových úpravách,

⁵⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.
Nařízení Rady (ES) č. 708/2007 ze dne 11. června 2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře, v platném znění.

⁵¹⁾ Čl. 3 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.

⁵²⁾ Čl. 3 odst. 6 nařízení Rady (ES) č. 708/2007 ze dne 11. června 2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře, v platném znění.

⁵³⁾ Čl. 3 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 708/2007 ze dne 11. června 2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře, v platném znění.

- i) ovlivňováním vodního hospodaření v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů při zachování přirozeného charakteru a přírodě blízkého vzhledu vodních toků a ploch a mokřadů,
- j) obnovou a vytvářením nových přírodně hodnotných ekosystémů, například při rekultivacích a jiných velkých změnách ve struktuře a využívání krajiny,
- k) ochranou krajiny pro ekologicky vhodné formy hospodářského využívání, turistiky a rekreace,
- l) stanovením podmínek pro zavádění nepůvodních druhů do přírody a krajiny a jejich využívání,**
- m) předcházením a omezováním šíření invazních nepůvodních druhů do přírody a krajiny.**

§ 3

Vymezení pojmů

- (1) Pro účely tohoto zákona se vymezují některé základní pojmy takto
 - a) územní systém ekologické stability krajiny (dále jen "systém ekologické stability") je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability,
 - b) významný krajinný prvek jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle § 6 orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků. Zvláště chráněná část přírody je z této definice vyňata (písmeno f),
 - c) planě rostoucí rostlina (dále jen "rostlina") je jedinec nebo kolonie rostlinných druhů včetně hub, jejichž populace se udržují v přírodě samovolně. Rostlinou jsou všechny její podzemní i nadzemní části, **semena nebo jiná vývojová stadia a jejich části,**
 - d) volně žijící živočich (dále jen „živočich“) je jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stadia daného jedince. Jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu se za volně žijícího živočicha nepovažuje,
 - e) živočich odchovaný v lidské péči je jedinec živočišného druhu narozený a odchovaný v kontrolovaném prostředí¹⁾ jako potomek rodičů získaných v souladu s tímto zákonem

¹⁾ Zákon č. 61/1977 Sb., o lesích.

a právními předpisy v oblasti obchodování s ohroženými druhy^{1a)},

f) záchranná stanice je zařízení, které na konkrétně vymezeném území působnosti zajišťuje komplexní péči o všechny živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě s cílem navrátit je do přírody, živočichům trvale neschopným přežít ve volné přírodě poskytuje, je-li to vhodné a účelné vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, odpovídající dlouhodobou péči, poskytuje informace o příčinách ohrožení a vhodných způsobech ochrany živočichů a může spolupracovat při provádění opatření k předcházení zraňování nebo úhynu živočichů,

g) živočišný nebo rostlinný druh je rovněž systematická jednotka nižšího řádu,

h) přirozený areál druhu je území, ve kterém se druh rostliny nebo živočicha přirozeně vyskytuje nebo ve kterém se bez lidského zásahu původně vyskytoval; hranice přirozeného areálu druhu se mohou měnit v závislosti na přirozeně se měnících ekologických podmínkách a změně klimatu. Pro účely tohoto zákona se při stanovení přirozeného areálu druhu vychází z rozšíření druhu v rámci odpovídající jednotky biogeografického členění,

h)i) zvláště chráněná část přírody je velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody; může jí být část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem podle části třetí nebo páté tohoto zákona,

h)j) dřevina rostoucí mimo les (dále jen "dřevina") je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond,¹⁾

j)k) paleontologický nález je věc, která je významným dokladem nebo pozůstatkem života v geologické minulosti a jeho vývoje do současnosti,

k)l) biotop je soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů,

h)m) ekosystém je funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase,

m)n) krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky,

n)o) přírodní stanoviště je přírodní nebo polopřírodní suchozemská nebo vodní plocha, která je vymezena na základě geografických charakteristik a charakteristik živé a neživé přírody,

^{1a)} Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění zákona č. 444/2005 Sb.

Nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.

Nařízení Komise (ES) č. 865/2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy.

e)p) přírodní stanoviště v zájmu Evropských společenství (dále jen "evropská stanoviště") jsou přírodní stanoviště na evropském území členských států Evropských společenství těch typů, které jsou ohroženy vymizením ve svém přirozeném areálu rozšíření nebo mají malý přirozený areál rozšíření v důsledku svého ústupu či v důsledku svých přirozených vlastností nebo představují výjimečné příklady typických charakteristik jedné nebo více z biogeografických oblastí, a která jsou stanovena právními předpisy Evropských společenství;^{1b)} jako prioritní se označují ty typy evropských stanovišť, které jsou na evropském území členských států Evropských společenství ohrožené vymizením, za jejichž zachování mají Evropská společenství zvláštní odpovědnost, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství,^{1e)}

e)q) druhy v zájmu Evropských společenství (dále jen "evropsky významné druhy") jsou druhy na evropském území členských států Evropských společenství, které jsou ohrožené, zranitelné, vzácné nebo endemické, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství;^{1c)} jako prioritní se označují evropsky významné druhy, vyžadující zvláštní územní ochranu, za jejichž zachování mají Evropská společenství zvláštní odpovědnost, a které jsou stanovené právními předpisy Evropských společenství,^{1d)}

e)r) evropsky významná lokalita je lokalita vyžadující zvláštní územní ochranu^{1e)} a splňující podmínky podle § 45a odst. 1, která

1. byla zařazena do seznamu lokalit nacházejících se na území České republiky vybraných na základě kritérií stanovených právními předpisy Evropských společenství^{1e)} a vyžadujících územní ochranu (dále jen "národní seznam"), a to až do doby jejího zařazení do seznamu lokalit významných pro Evropská společenství (dále jen "evropský seznam"),

2. splňuje podmínky pro zařazení do národního seznamu, ale nebyla tam zařazena, a vyskytuje se na ní prioritní typ přírodního stanoviště nebo prioritní druh, a o jejímž zařazení do evropského seznamu se s Evropskou komisí (dále jen "Komise") jedná, a to až do doby, kdy se o zařazení nebo nezařazení lokality dohodne Česká republika s Komisí nebo do rozhodnutí Rady Evropské unie (dále jen "sporná lokalita"), nebo

3. byla zařazena do evropského seznamu,

e)s) Natura 2000^{1g)} je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť^{1d)} a stanoviště evropsky významných druhů^{1f)} v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena vymezenými ptačími oblastmi a vyhlášenými evropsky významnými lokalitami,

e)t) stav přírodního stanoviště z hlediska ochrany se považuje za "příznivý", pokud jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují a specifická struktura a funkce, které jsou nezbytné pro jeho dlouhodobé zachování, existují a budou pravděpodobně v dohledné době i nadále existovat, a stav jeho typických

^{1b)} Příloha I směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

^{1e)} Směrnice Rady 92/43/EHS.

^{1d)} ?

^{1g)} Směrnice Rady 92/43/EHS.

^{1f)} Příloha II směrnice Rady 92/43/EHS.

druhů z hlediska ochrany je příznivý,

u) stav druhu z hlediska ochrany je považován za "příznivý", jestliže údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště, a přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen, a existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací,

v) celistvostí evropsky významné lokality anebo ptačí oblasti se rozumí soudržnost ekologických struktur a funkcí evropsky významné lokality anebo ptačí oblasti posuzovaná ve vztahu k předmětům jejich ochrany,

w) chov je jakékoliv držení živočicha v zajetí.

(2) Typy evropských stanovišť a evropsky významné druhy, které se vyskytují na území České republiky, stanoví Ministerstvo životního prostředí prováděcím právním předpisem. U evropsky významných druhů označí ty, které vyžadují podle právních předpisů Evropských společenství zvláštní územní ochranu.^{1f)}

ČÁST DRUHÁ

Obecná ochrana přírody a krajiny

Hlava I

Obecná územní a druhová ochrana přírody a krajiny

§ 4

Základní povinnosti při obecné ochraně přírody

(1) Vymezení systému ekologické stability, zajišťujícího uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny stanoví a jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s orgány vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství. Ochrana systému ekologické stability je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ; jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát. Podrobnosti vymezení a hodnocení systému ekologické stability a podrobnosti plánů, projektů a opatření v procesu jeho vytváření stanoví Ministerstvo životního prostředí České republiky (dále jen "Ministerstvo životního prostředí") obecně závazným právním předpisem.

(2) Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umisťování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů. Podrobnosti ochrany významných krajinných prvků stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody z hlediska tohoto zákona je také nezbytné ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov²⁾, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů. K pěstebním a těžebním zásahům v lesích prováděným v souladu s lesním hospodářským plánem nebo protokolárně převzatou lesní hospodářskou osnovou a při nahodilé těžbě se závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nevyžaduje. Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov se vydává na žádost příslušného orgánu státní správy lesů. K závazným stanoviskům vydaným po lhůtě 60 dnů od doručení žádosti příslušnému orgánu ochrany přírody se nepřihlíží. Požádá-li vlastník^{3a)} o předběžnou informaci podle § 90 odst. 17 o podmínkách vydání souhlasného závazného stanoviska ke schválení lesního hospodářského plánu, příslušný orgán tuto informaci poskytne zpravidla ke dni konání základního šetření, nejpozději do 60 dnů od obdržení žádosti.

(4) V rámci řízení o vydání závazného stanoviska podle odstavce 3 orgán ochrany přírody provede také hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov pro evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Orgán ochrany přírody nevydá souhlasné závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov, pokud by měly významný negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. V ostatních případech orgán ochrany přírody vydá souhlasné závazné stanovisko. Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov nahrazuje odůvodněné stanovisko podle § 45i odst. 1. Na postup hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov se nepoužijí ustanovení zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí^{3b)}.

(5) Je-li v rámci lesního hospodářského plánu nebo lesní hospodářské osnovy navrhováno využití nepůvodních druhů dřevin, může orgán ochrany přírody vydat souhlasné závazné stanovisko podle odstavce 3 jen tehdy, nehrozí-li v jeho důsledku poškození přírodních stanovišť nebo ohrožení původních druhů rostlin nebo živočichů (dále jen „původní druh“) a je-li využití nepůvodních druhů dřevin navrženo nejvýše v rozsahu stanoveném oblastním plánem rozvoje lesů.

§ 5

Obecná ochrana rostlin a živočichů

(1) Všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytem, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Při porušení těchto podmínek je orgán ochrany přírody oprávněn rušivou činností omezit stanovením závazných podmínek.

(2) Ochrana podle odstavce 1 se nevztahuje **na nepůvodní druhy a invazní**

²⁾ § 2 zákona ČNR č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství.

^{3a)} § 58 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

^{3b)} Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

nepůvodní druhy a dále na zásahy při hubení rostlin a živočichů upravené zvláštními předpisy.⁴⁾ Ohrožené nebo vzácné druhy živočichů a rostlin jsou zvláště chráněny podle § 48 až 50 tohoto zákona.

(3) Fyzické a právnické osoby jsou povinny při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. Orgán ochrany přírody uloží zajištění či použití takovýchto prostředků, neučiní-li tak povinná osoba sama.

~~(4) — Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody; to neplatí pro nepůvodní druhy rostlin, pokud se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu nebo vlastníkem lesa převzaté lesní hospodářské osnovy. Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.~~

~~(5) — Záměrné rozšiřování křížence druhů rostlin či živočichů do krajiny je možné jen s povolením orgánů ochrany přírody.~~

~~(6) — Orgán ochrany přírody může rozhodnout v souladu se zvláštními právními předpisy^{4b)} o odlovu geograficky nepůvodních živočichů, včetně stanovení podmínek.~~

~~(7)~~**(4)** Vývoz a dovoz ohrožených rostlin a živočichů chráněných mezinárodními úmluvami, kterými je Česká republika vázána (dále jen "mezinárodní úmluvy"), povoluje orgán ochrany přírody, s výjimkou vývozu a dovozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, který je upraven zvláštním předpisem.^{4a)}

~~(8)~~**(5)** Každý, kdo se ujal živočicha neschopného v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně nebo trvale přežít ve volné přírodě, zajistí jeho nezbytné ošetření, nebo ho za tímto účelem předá provozovateli záchranné stanice. Jde-li o živočicha dočasně neschopného přežít ve volné přírodě, osoba, která se ho ujala, přijme opatření k zamezení takových tělesných změn nebo změn chování, které by následně znemožnily jeho návrat do přírody a jeho zapojení do volně žijící populace. Jde-li o zvláště chráněného živočicha, postupuje se podle § 52 odst. 2.

~~(9)~~**(6)** Záchrannou stanici lze provozovat pouze na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí o povolení k provozování záchranné stanice, v rámci něhož se stanoví místo, kde se záchranná stanice nachází, vymezení její územní působnosti a rozsah péče,

⁴⁾ Např. zákon č. 61/1964 Sb., o rozvoji rostlinné výroby, zákon č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění zákona č. 239/1991 Sb., zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění zákona č. 96/1977 Sb., a zákona č. 143/1991 Sb., zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství.

^{4b)} Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 449/2001 Sb.

Zákon č. 102/1963 Sb.

^{4a)} Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

kterou může záchranná stanice poskytovat s ohledem na její vybavení a odborné zázemí. V žádosti o povolení k provozování záchranné stanice musí být navržen rozsah poskytované péče, vymezení územní působnosti a popsáno její personální, organizační a technické zajištění. Ministerstvo životního prostředí si k vydání rozhodnutí vyžádá stanovisko místně příslušného orgánu ochrany zvířat, myslivosti a veterinární správy^{4b)}. Označení „záchranná stanice“ může používat pouze ten, kdo je držitelem platného povolení k provozování stanice podle tohoto ustanovení (dále jen „provozovatel záchranné stanice“). Ministerstvo životního prostředí vede přehled záchranných stanic a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup.

~~(40)~~**(7)** Ministerstvo životního prostředí může z vlastního podnětu, na návrh provozovatele záchranné stanice nebo na návrh orgánu státní správy uvedeného v odstavci **85** změnit nebo zrušit povolení k provozování záchranné stanice, jestliže se změnily nebo zanikly podmínky, za jakých bylo povolení vydáno, nebo jestliže provozovatel záchranné stanice při péči o živočichy závažně nebo opakovaně porušuje ustanovení tohoto zákona o zvláštní ochraně druhů nebo předpisy na ochranu zvířat proti týrání. V rozhodnutí o změně nebo zrušení povolení k provozování záchranné stanice Ministerstvo životního prostředí stanoví, je-li to nezbytné, způsob zabezpečení další péče o živočichy chované v záchranné stanici.

~~(44)~~**(8)** Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem bližší podmínky pro držení živočichů v záchranných stanicích, zejména s ohledem na možnost zapojení těchto živočichů zpět do volně žijících populací a způsob péče o živočichy.

§ 5a

Ochrana volně žijících ptáků

(1) V zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství (dále jen "ptáci"), je zakázáno

- a) jejich úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem,
- b) úmyslné poškozování nebo ničení jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd,
- c) sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných,
- d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích,^{4c)}
- e) držení druhů ptáků, jejichž lov a odchyt jsou zakázány.

(2) Prodej, přeprava za účelem prodeje, držení a chov za účelem prodeje a nabízení za účelem prodeje živých nebo mrtvých ptáků a jakýchkoliv snadno rozpoznatelných částí ptáků nebo výrobků z ptáků jsou zakázány.

(3) Kdo takové ptáky, na něž se vztahuje zákaz, drží, chová, dopravuje, vyměňuje nebo nabízí za účelem prodeje nebo výměny, je povinen prokázat na výzvu orgánu ochrany přírody nebo strážce přírody jejich zákonný původ a svou totožnost. Při prokázání původu se postupuje obdobně podle § 54.

^{4c)} Směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků.

(4) Ustanovení odstavce 1 písm. a) a e) se nevztahuje na lov některých druhů ptáků vymezený a prováděný v souladu s předpisy o myslivosti a tímto zákonem. Ustanovení odstavce 1 písm. e) a odstavce 2 se nevztahuje na chov ptáků, kteří jsou zvěří, již lze lovit. Seznam těchto druhů stanoví Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem zemědělství prováděcím právním předpisem.

(5) Každý, kdo buduje nebo rekonstruuje nadzemní vedení vysokého napětí, je povinen opatřit je ochrannými prostředky, které účinně zabrání usmrcování ptáků elektrickým proudem.

(6) Na zvláště chráněné druhy ptáků podle § 48 se toto ustanovení a § 5b vztahují jen tehdy, neplatí-li pro ně ochrana přísnější, a to podle § 50 až 57 nebo podle zvláštního zákona.^{4a)}

§ 5b

Podmínky pro odchylný postup při ochraně ptáků

(1) Orgán ochrany přírody může, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení, rozhodnutím stanovit postup odchylný od postupu uvedeného v § 5a odst. 1 a 2, je-li to potřebné v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, v zájmu bezpečnosti leteckého provozu, při prevenci závažných škod na úrodě, domácích zvířatech, lesích, rybářství a vodním hospodářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Odchylný postup může být stanoven také pro účely výzkumu a výuky, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo opětovného vysazení druhu v jeho původní oblasti rozšíření nebo pro chov v lidské péči pro tyto účely.

(2) Orgán ochrany přírody může stanovit odchylný postup podle odstavce 1 pro odchyt, držení nebo jiné využívání ptáků v malém množství za předpokladu, že rozhodnutí o odchylném postupu se vydá jen na základě vyhodnocení stavu místní populace a za stanovení přísně kontrolovaných podmínek.

(3) Rozhodnutí podle odstavce 1 musí obsahovat

- a) označení druhů a množství ptáků, na které se má odchylný postup vztahovat,
- b) prostředky, způsob nebo metody povolené pro odchyt nebo zabíjení,
- c) důvod pro odchylný postup vycházející z odstavce 1 nebo 2, podmínky a časové a místní okolnosti, za nichž lze takto postupovat,
- d) způsob kontrol, které bude orgán ochrany přírody stanovující odchylný postup provádět.

(4) V případě, že se bude odchylný postup týkat blíže neurčeného okruhu osob, stanoví jej Ministerstvo životního prostředí opatřením obecné povahy, které musí obsahovat náležitosti podle odstavce 3 písm. a) až d) a podmínky, za nichž může být odchylný postup uplatněn. Orgánem, který je v takovém případě oprávněn vyhlásit, že podmínky pro odchylný postup nastaly, je místně příslušný orgán ochrany přírody.

(5) Kdo provádí činnosti stanovené podle odstavce 1 nebo 4, je povinen do 31. prosince každého roku nahlásit orgánu ochrany přírody zásah provedený na základě

odchylného postupu. ~~Orgán ochrany přírody o tom neprodleně informuje Ministerstvo životního prostředí.~~

§ 6

Registrace významných krajinných prvků

(1) Rozhodnutí o registraci významného krajinného prvku vydává orgán ochrany přírody. Účastníkem řízení je vlastník dotčeného pozemku. Rozhodnutí o registraci se oznamuje rovněž nájemci dotčeného pozemku, územně příslušnému stavebnímu úřadu a obci.

(2) V rozhodnutí podle odstavce 1 se kromě náležitostí stanovených obecnými předpisy o správním řízení^{4b)} vždy uvede vymezení významného krajinného prvku a poučení o právních následcích registrace (§ 4 odst. 2).

(3) Rozhodnutí podle odstavce 1 může orgán ochrany přírody, který o registraci rozhodl, zrušit pouze v případě veřejného zájmu.

§ 7

Ochrana dřevin

(1) Dřeviny jsou chráněny podle tohoto ustanovení před poškozováním a ničením, pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější (§ 46 a 48) nebo ochrana podle zvláštních předpisů.⁵⁾

(2) Ochrana podle odstavce 1 se nevztahuje na zásahy nezbytné k předcházení nebo omezení šíření invazních nepůvodních druhů dřevin prováděné podle § 13f až 13k.

~~(2)~~**(3)** Péče o dřeviny, zejména jejich ošetřování a udržování je povinností vlastníků. Při výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými jejich vážnými chorobami, může orgán ochrany přírody uložit vlastníkům provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin.

§ 8

Povolení ke kácení dřevin

(1) Ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem⁶⁾ a povolení ke kácení dřevin u železničních drah může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě

^{4b)} Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 61/1964.

Vyhláška č. 62/1964 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu č. 61/1964 Sb.

Zákon č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat.

⁶⁾ § 15 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění zákona č. 80/2006 Sb. a zákona č. 186/2006 Sb.

s drážním správním úřadem^{6a)}.

(2) Povolení není třeba **ke kácení invazního nepůvodního druhu dřevin prováděnému v rámci opatření k jeho odstranění nebo izolaci podle § 13j, opatření k jeho regulaci podle § 13k anebo ke kácení prováděnému v rámci mimořádných rostlinolékařských opatření k předcházení šíření nebo k vyhubení škodlivých organismů rostlin podle jiného právního předpisu⁵⁴⁾. Povolení není rovněž třeba** ke kácení dřevin z důvodů pěstebních, to je za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky porostů, při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav^{6b)} a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin **nebo je v rozporu s dalšími zájmy chráněnými podle části třetí, čtvrté nebo páté tohoto zákona.**

(3) Povolení není třeba ke kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou. Tuto velikost, popřípadě jinou charakteristiku stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(4) Povolení není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení, oznámí je orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení.

(5) Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem nedovolené zásahy do dřevin, které jsou v rozporu s požadavky na jejich ochranu, náležitosti žádosti o povolení kácení dřevin rostoucích mimo les, náležitosti oznámení o kácení dřevin a období, ve kterém se kácení dřevin zpravidla provádí.

§ 9

Náhradní výsadba a odvody

(1) Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin. Současně může uložit následnou péči o dřeviny po nezbytně nutnou dobu, nejvýše však na dobu pěti let.

(2) Náhradní výsadbu podle odstavce 1 lze uložit na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví žadatele o kácení, jen s předchozím souhlasem jejich vlastníka. Obce vedou přehled pozemků vhodných pro náhradní výsadbu ve svém územním obvodu po předběžném projednání s jejich vlastníkem.

^{6a)} § 10 odst. 1 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění zákona č. 175/2002 Sb.

⁵⁴⁾ **§ 75 a 76 zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.**

^{6b)} Například § 47 odst. 2 písm. b) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), § 24 odst. 3 písm. g), § 25 odst. 4 písm. h), § 58 odst. 1 písm. f) a § 59 odst. 1 písm. f) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

(3) Pokud orgán ochrany přírody neuloží provedení náhradní výsadby podle odstavce 1, je ten, kdo kácí dřeviny z důvodů výstavby a s povolením orgánu ochrany přírody povinen zaplatit odvod do rozpočtu obce, která jej použije na zlepšení životního prostředí. Ten, kdo kácel dřeviny protiprávně, je povinen zaplatit odvod do Státního fondu životního prostředí České republiky.⁷⁾ Výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání i případné prominutí stanoví zvláštní zákon.

(4) Zajištěním náhradní výsadby podle odstavce 1 nebo zaplacením odvodu podle odstavce 3 je zároveň splněna povinnost náhradního opatření podle § 86 odst. 2 i náhrady ekologické újmy.⁸⁾

§ 10

Ochrana a využití jeskyní

(1) Jeskyně jsou podzemní prostory vzniklé působením přírodních sil, včetně jejich výplní a přírodních jevů v nich.

(2) Ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně nebo jinak měnit jejich dochovaný stav je zakázáno. Výjimku z tohoto zákazu může udělit orgán ochrany přírody pouze v případech, kdy je to v zájmu ochrany jeskyně nebo kdy jiný veřejný zájem chráněný tímto nebo jiným zákonem výrazně převažuje nad zájmem na ochraně jeskyní.

(3) Pro průzkum nebo výzkum jeskyně je třeba povolení orgánu ochrany přírody. Povolení nepotřebují osoby pověřené orgánem ochrany přírody k provádění monitoringu nebo inventarizace, dále osoby při výkonu státní správy, policie, osoby při plnění úkolů obrany státu a osoby při zajišťování veterinární péče, záchranných služeb nebo správy vodních toků.

(4) Stejně ochrany podle odstavců 2 a 3 jako jeskyně požívají i přírodní jevy na povrchu (například krasové závrtý, škrapy, ponory a vývěry krasových vod), které s jeskyněmi souvisejí.

(5) Zjištění jeskyně při dobývání nerostných surovin nebo při provádění geologických prací je osoba oprávněná k dobývání⁹⁾ nebo osoba provádějící geologické práce povinna bezodkladně oznámit orgánu ochrany přírody. Osoba oprávněná k dobývání je též povinna po nezbytně nutnou dobu, pokud nebude ohrožena bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zastavit dobývací činnosti, které by mohly poškodit zjištěnou jeskyni, a na své náklady zajistit dokumentaci jeskyně. Dokumentaci předá orgánu ochrany přírody. Obsah a rozsah dokumentace stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

§ 11

Ochrana paleontologických nálezů

(1) Kdo učiní paleontologický nález, který sám rozpozná, je povinen zajistit jeho

⁷⁾ Zákon ČNR č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky.

⁸⁾ § 27 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

⁹⁾ Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ochranu před zničením, poškozením nebo odcizením a opatřit jej údaji o nálezových okolnostech, zejména místě nálezů. Dále je povinen na písemné vyzvání orgánu ochrany přírody sdělit údaje o učiněném nálezů a umožnit přístup a dokumentaci tohoto nálezů osobám pověřeným orgánem ochrany přírody.

(2) Vlastník pozemku, na němž byl paleontologický nález učiněn, nebo ten, kdo vykonává činnosti, při nichž k nálezů došlo, je povinen umožnit na žádost orgánu ochrany přírody osobám tímto orgánem pověřeným provedení záchranného paleontologického výzkumu a po dobu jeho konání, nejdéle však po dobu osmi dnů od ohlášení nálezů, nedohodnou-li se strany jinak, zdržet se na místě nálezů činnosti, která by mohla vést k jeho zničení nebo poškození. Po ukončení záchranného paleontologického výzkumu musí být osobám pověřeným orgánem ochrany přírody umožněno provádět odborný paleontologický dohled nad dalšími pracemi.

(3) Vývoz paleontologických nálezů je povolen jen se souhlasem orgánu ochrany přírody.

§ 12

Ochrana krajinného rázu a přírodní park

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činnostmi snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umisťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

(2) K umisťování a povolování staveb, jakož i jiných činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

(4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody^{9a)}.

§ 13

Přechodně chráněné plochy

(1) Území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů může orgán ochrany přírody

^{9a)} § 43 odst. 1 a § 61 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

svým rozhodnutím vyhlásit za přechodně chráněnou plochu. Přechodně chráněnou plochu lze vyhlásit též z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních či informačních. Přechodně chráněná plocha se vyhláší na předem stanovenou dobu, případně na opakované období, například dobu hnízdění. V rozhodnutí o jejím vyhlášení se omezí takové využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení vývoje předmětu ochrany.

(2) Vznikne-li vlastníku či nájemci pozemku v důsledku ochranných podmínek přechodně chráněné plochy újma nikoliv nepatrná, přísluší mu na jeho žádost finanční náhrada od orgánu ochrany přírody, který přechodně chráněnou plochu vyhlásil. Orgán ochrany přírody při rozhodování o výši finanční náhrady může požadovat doložení žádosti doklady či údaji o výnosu pozemku.

Hlava II

Ochrana přírody a krajiny před nepůvodními druhy

§ 13a

Obecné ustanovení o nakládání s nepůvodními druhy a kříženci druhů

Každý, kdo drží, chová, pěstuje nebo jinak využívá nepůvodní druh anebo kdo využívá křížence druhů rostlin nebo živočichů (dále jen „kříženec druhů“), je povinen postupovat tak, aby nedocházelo k jeho úniku a volnému rozšiřování do přírody a krajiny a ke vzniku škod na životním prostředí, zdraví nebo majetku.

§ 13b

Základní povinnosti při nakládání s nepůvodními druhy a kříženci druhů

(1) Vypouštět, vysazovat nebo jinak záměrně zavádět nepůvodní druh nebo křížence druhů do přírody a krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody. Orgán ochrany přírody může povolení vydat jen tehdy, pokud nehrozí poškození přírodních stanovišť nebo ohrožení původních druhů. Povolení není třeba k pěstování nepůvodního druhu rostliny v zastavěném území obce a dále k využití samovolně vzniklého křížence původních druhů rostlin v oblasti, v níž ke vzniku křížence došlo. Povolení není dále třeba k využívání nepůvodního druhu dřeviny nebo křížence druhů dřevin využívaného při hospodaření podle schváleného lesního hospodářského plánu nebo vlastníkem lesa protokolárně převzaté lesní hospodářské osnovy, pokud k jejich schválení nebo protokolárnímu převzetí orgán ochrany přírody vydal souhlasné závazné stanovisko podle § 4 odst. 3.

(2) Povolení podle odstavce 1 vydává orgán ochrany přírody na žádost. V žádosti žadatel uvede nepůvodní druh nebo křížence druhů, který má být do přírody a krajiny zaveden, místo, navrhovaný rozsah a způsob jeho využití. V případě nově zaváděného nepůvodního druhu nebo křížence druhů a v případě nepůvodního druhu nebo křížence druhů, u něhož nejsou k dispozici dostatečné informace o jeho vlivu na přírodní stanoviště nebo původní druhy, může orgán ochrany přírody uložit žadateli, aby zajistil provedení hodnocení podle § 67, jehož součástí bude posouzení rizik. Do doby, než bude hodnocení podle § 67 provedeno, může orgán ochrany přírody řízení o vydání povolení podle odstavce 1 přerušit.

(3) V případě dlouhodobě prověřeného nepůvodního druhu nebo křížence druhů, který se dále nerozšiřuje, nepoškozuje přírodní stanoviště a neohrožuje původní druhy, může orgán ochrany přírody povolit jeho využívání blíže neurčeným okruhem osob opatřením obecné povahy.

(4) V povolení podle odstavce 1 nebo v opatření obecné povahy podle odstavce 3 stanoví orgán ochrany přírody podmínky využití nepůvodního druhu nebo křížence druhů. Jedná-li se o nově zaváděný nepůvodní druh nebo křížence druhů anebo o nepůvodní druh nebo křížence druhů, u něhož nejsou k dispozici dostatečné informace o jeho vlivu na přírodní stanoviště nebo původní druhy, může orgán ochrany přírody v povolení podle odstavce 1 uložit jeho držiteli povinnost provádět sledování jeho šíření do přírody a krajiny a jeho dalších vlivů na přírodní stanoviště a původní druhy.

(5) Dochází-li k šíření nepůvodního druhu nebo křížence druhů nebo poškození přírodních stanovišť nebo ohrožení původních druhů, přijme držitel povolení nebo ten, kdo nepůvodní druh nebo křížence druhů využívá, bezprostřední opatření k omezení těchto vlivů. Pokud tak neučiní, orgán ochrany přírody jej vyzve k nápravě. Je-li to nezbytné, orgán ochrany přírody vydané povolení změní a stanoví v něm jako podmínku opatření k omezení rizika šíření nebo jiných nepříznivých vlivů. Nelze-li rizika související s využitím nepůvodního druhu nebo křížence omezit, orgán ochrany přírody vydané povolení zruší a tomu, kdo na jeho základě nepůvodní druh nebo křížence využíval, uloží jeho odstranění z přírody a krajiny. Povinnost odstranit nepůvodní druh může orgán ochrany přírody uložit také tomu, kdo využívá nepůvodní druh dřeviny nebo křížence dřevin, k jehož využívání není podle odstavce 1 třeba povolení, dochází-li k jeho šíření nebo poškození přírodních stanovišť nebo ohrožení původních druhů a s tím související rizika nelze omezit jinak.

(6) ...rozhodnutí o odlovu živočichů (odstranění nepůvodního druhu či křížence)

(7) Toto ustanovení se nevztahuje na nepůvodní druhy, které jsou invazními nepůvodními druhy anebo cizími nebo místně se nevyskytujícími druhy, pokud je pro ně dále stanoven přísnější postup.

§ 13c

Vysazení a přemístění cizích a místně se nevyskytujících druhů

(1) Žádost o povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu, která splňuje všechny náležitosti vyplývající z čl. 6 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 708/2007, se podává u orgánu ochrany přírody.

(2) Pro účely vydání povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu si orgán ochrany přírody k žádosti podle odstavce 1 vyžádá od poradního výboru stanovisko podle čl. 6 odst. 2 a čl. 7 nařízení Rady (ES) č. 708/2007, včetně vyjádření k délce doby sledování podle čl. 18 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 708/2007. Orgán ochrany přírody si dále k navrhovanému vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu vyžádá závazné stanovisko krajské veterinární správy nebo Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského z hlediska jeho souladu s jinými

právními předpisy⁵⁵⁾.

(3) V případě výjimečného přesunu stanoví orgán ochrany přírody lhůtu, v níž je žadatel povinen předložit posouzení rizik pro životní prostředí, zpracované v souladu s čl. 9 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 708/2007. Náklady spojené s posouzením rizik pro životní prostředí nese žadatel. Do doby předložení posouzení rizik pro životní prostředí může orgán ochrany přírody přerušit řízení o žádosti. K předloženému posouzení rizik pro životní prostředí si orgán ochrany přírody vyžádá stanovisko poradního výboru o riziku. Je-li riziko spojené s navrhovaným vysazením nebo přemístěním vodních organismů střední nebo vysoké, navrhne poradní výbor opatření k jeho zmírnění. Navržená opatření ke zmírnění rizika stanoví orgán ochrany přírody jako podmínky povolení.

(4) Orgán ochrany přírody může na základě stanoviska poradního výboru nebo závazného stanoviska krajské veterinární správy nebo Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského rozhodnout o provedení pokusného vypuštění. Rozhodnutí o provedení pokusného vypuštění má povahu mezitímního rozhodnutí podle správního řádu. V rozhodnutí o provedení pokusného vypuštění stanoví orgán ochrany přírody v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 708/2007 délku sledování a určí osobu odpovědnou za toto sledování. O povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu rozhodne orgán ochrany přírody na základě výsledků pokusného vypuštění. Podkladem pro rozhodnutí orgánu ochrany přírody je stanovisko poradního výboru podle čl. 18 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 708/2007, které se zveřejňuje v informačním systému podle § 72a.

(5) V rozhodnutí o provedení pokusného vypuštění nebo v povolení výjimečného přesunu podle odstavce 3 orgán ochrany přírody stanoví délku trvání karantény. Umístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu do karantény může orgán ochrany přírody na základě stanoviska poradního výboru jako podmínku povolení uložit také v případě rutinního přesunu.

(6) V případě výjimečného vysazení a pokusného vypuštění předloží žadatel orgánu ochrany přírody ke schválení rovněž pohotovostní plán zpracovaný podle článku 17 nařízení Rady (ES) č. 708/2007. Výrok o schválení pohotovostního plánu je součástí povolení. Náležitosti a způsob zpracování pohotovostního plánu stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

§ 13d

(1) Orgán ochrany přírody je povinen vést řízení o žádosti tak, aby o žádosti rozhodl ve lhůtě uvedené v čl. 10 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 708/2007.

(2) Jedná-li se o přesun s možným vlivem na sousední členský stát, který je na základě stanoviska poradního výboru a závazného stanoviska krajské veterinární správy nebo Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského možné povolit, postoupí orgán ochrany přírody žádost k rozhodnutí Ministerstvu životního prostředí, které zajistí

⁵⁵⁾ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

projednání navrženého přesunu s příslušnými orgány dotčených členských států a Evropskou komisí postupem podle článku 11 nařízení Rady (ES) č. 708/2007.

(3) Dozví-li se orgán ochrany přírody skutečnosti uvedené v článku 12 nařízení Rady (ES) č. 708/2007, může i bez návrhu vydané povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu zrušit.

§ 13e

Zánik platnosti povolení

Platnost povolení k vypouštění, vysazování nebo jinému záměrnému zavádění nepůvodního druhu nebo křížence druhů do přírody podle § 13b odst. 1 nebo 3 nebo povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu podle článku 8 nebo článku 9 odst. 4 nařízení Rady (ES) č. 708/2007 zaniká zařazením předmětného nepůvodního druhu nebo křížence druhů na seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii (dále jen „unijní seznam“) nebo na seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Českou republiku (dále jen „národní seznam invazních druhů“).

§ 13f

Invazní nepůvodní druhy s významným dopadem na Evropskou unii

(1) Povolení k využívání invazního nepůvodního druhu s významným dopadem na Evropskou unii, který byl zařazen na unijní seznam (dále jen „invazní nepůvodní druh na unijním seznamu“), podle čl. 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 vydává ministerstvo na žádost. Z žádosti musí být patrné, že činnost, pro kterou má být povolení vydáno, splňuje podmínky uvedené v čl. 8 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 a při držení invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, k jehož využívání má být povolení vydáno, v oddělených prostorách jsou splněny podmínky uvedené v čl. 8 odst. 3 tohoto nařízení. Povolení může být uděleno i zařízením, která invazní nepůvodní druh na unijním seznamu využívají pro vědeckou produkci a následné léčebné účely ve smyslu čl. 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014.

(2) Ministerstvo si k obdržené žádosti vyžádá závazné stanovisko krajské veterinární správy nebo Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského z hlediska splnění podmínek uvedených v čl. 8 odst. 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014.

(3) Směřuje-li žádost k jiným činnostem, než které jsou uvedeny v čl. 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, a jedná-li se o výjimečný případ uvedený v čl. 9 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, musí žádost obsahovat všechny údaje požadované podle čl. 9 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014. Jsou-li dány důvody a splněny podmínky uvedené v čl. 9 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, podá ministerstvo Evropské komisi žádost o udělení oprávnění. Bez oprávnění vydaného Evropskou komisí nelze vydat povolení podle čl. 9 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014. Do doby udělení oprávnění Evropskou komisí ministerstvo řízení o žádosti o povolení přeruší. Proti rozhodnutí, kterým byla žádost o povolení podle čl. 9 odst. 1

nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 zamítnuta z toho důvodu, že Evropskou komisí nebylo uděleno oprávnění, se nelze odvolat.

(4) Dozví-li se ministerstvo skutečnosti uvedené v čl. 8 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, může i bez návrhu vydané povolení zrušit.

(5) Orgán ochrany přírody je oprávněn provádět průběžné kontroly v zařízení, v němž probíhá využívání invazního nepůvodního druhu, z hlediska dodržování podmínek stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 a vydaným povolením.

§ 13g

Invazní nepůvodní druhy s významným dopadem na Českou republiku

(1) Vláda stanoví nařízením národní seznam invazních druhů. Invazní nepůvodní druh může vláda na národní seznam invazních druhů zařadit na základě odborných údajů o jeho vlivu a riziku na přírodní stanoviště nebo původní druhy.

(2) Invazní nepůvodní druh zařazený na národní seznam invazních druhů (dále jen „invazní nepůvodní druh na národním seznamu“) může být v národním seznamu invazních druhů podle odstavce 1 označen jako prioritní, je-li jeho vliv na přírodní stanoviště nebo původní druhy významně nepříznivý nebo riziko jeho dalšího šíření je vysoké (dále jen „prioritní invazní nepůvodní druh na národním seznamu“). U invazního nepůvodního druhu na národním seznamu může být v národním seznamu invazních druhů podle odstavce 1 také vymezeno území, v němž je s ohledem na rozšíření a vlastnosti tohoto druhu nezbytné šíření tohoto druhu omezit nebo mu předcházet. Invazní nepůvodní druh na národním seznamu může být v národním seznamu invazních druhů podle odstavce 1 dále označen jako druh vyžadující regionální spolupráci podle čl. 11 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 (dále jen „invazní nepůvodní druh na národním seznamu vyžadující regionální spolupráci“).

(3) Invazní nepůvodní druh na národním seznamu je zakázáno uvolňovat do životního prostředí, včetně vytváření podmínek pro jeho šíření. Prioritní invazní nepůvodní druh na národním seznamu je dále zakázáno držet, chovat nebo pěstovat, uvádět na trh, přepravovat, nechat rozmnožovat nebo jinak využívat; zákaz držení a přepravy se nevztahuje na případy, kdy je taková činnost prováděna v souvislosti s omezováním šíření nebo odstraňováním prioritního invazního nepůvodního druhu na národním seznamu.

(4) Ministerstvo informuje Evropskou komisi a ostatní členské státy o zařazení invazního nepůvodního druhu na národní seznam invazních druhů bez zbytečného odkladu.

§ 13h

(1) Orgán ochrany přírody může na žádost vydat povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na národním seznamu. Povolení může být vydáno pro účely výzkumu a vzdělávání, léčebné účely, za účelem zachování významných kulturních hodnot nebo z jiných naléhavých důvodů sociálního nebo ekonomického charakteru. Povolení může orgán ochrany přírody vydat jen tehdy, ujistí-li se, že využíváním invazního nepůvodního druhu na národním seznamu nedojde k nevratným vlivům na přírodní stanoviště nebo

původní druhy a riziko jeho šíření je nízké. Z žádosti o povolení musí být patrné, o jaký invazní nepůvodní druh na národním seznamu se jedná, místo, způsob a rozsah jeho využití, pro jaký účel, bude využíván a jaká opatření k zamezení jeho nežádoucího šíření a jiných nepříznivých vlivů budou přijata.

(2) V povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na národním seznamu stanoví orgán ochrany přírody podmínky jeho využití, požadavek na prevenci a sledování jeho šíření a dalších vlivů, včetně jejich odstranění. Je-li to potřebné pro stanovení opatření souvisejících s riziky při využívání invazního nepůvodního druhu na národním seznamu, může orgán ochrany přírody žadateli uložit povinnost, aby zpracoval pohotovostní plán a předložil jej orgánu ochrany přírody ke schválení; do doby předložení pohotovostního plánu ke schválení může orgán ochrany přírody řízení o vydání povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na národním seznamu přerušit. Výrok o schválení pohotovostního plánu je součástí povolení. Náležitosti a způsob zpracování pohotovostního plánu stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

(3) Dochází-li k nežádoucímu šíření invazního nepůvodního druhu na národním seznamu nebo jeho jiným nepříznivým vlivům na přírodní stanoviště nebo původní druhy je držitel povolení podle odstavce 1 povinen je omezit a postupovat podle pohotovostního plánu, měl-li povinnost jej zpracovat. Nelze-li nepříznivé vlivy invazního nepůvodního druhu na národním seznamu omezit, orgán ochrany přírody vydané povolení k jeho využívání zruší. Držitel zrušeného povolení je povinen invazní nepůvodní druh na národním seznamu z prostředí ve stanovené lhůtě odstranit; neučiní-li tak, je orgán ochrany přírody oprávněn zajistit provedení opatření k odstranění invazního nepůvodního druhu na národním seznamu sám. Vlastník pozemku, jeho nájemce nebo jiný uživatel, uživatel honitby nebo rybářského revíru (dále jen „vlastník pozemku nebo jeho uživatel“), je povinen strpět provádění opatření k odstranění invazního nepůvodního druhu na národním seznamu a umožnit osobám, které je provádějí, vstup na pozemky.

(4) Povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na národním seznamu zaniká zařazením tohoto druhu na unijní seznam.

§ 13i

Kontrola a sledování invazních nepůvodních druhů

(1) Kontrolu dodržování opatření proti záměrnému zavlékání invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu vymezenou v čl. 15 odst. 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 provádějí celní orgány, orgány státní veterinární správy a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

(2) Agentura ochrany přírody a krajiny (dále jen „Agentura“) zajišťuje sledování invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu a invazních nepůvodních druhů na národním seznamu a vyhodnocuje míru jejich rozšíření na území České republiky. Zjistí-li celní orgány, orgány veterinární správy, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský nebo jiné orgány státní správy při své činnosti výskyt invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu nebo invazního nepůvodního druhu na národním seznamu, bez zbytečného odkladu o tom informují Agenturu. Agentura shromažďuje informace o výskytu

invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu nebo invazního nepůvodního druhu na národním seznamu také od odborné veřejnosti a akademické obce. Agentura dále vytváří podmínky pro zapojení veřejnosti do shromažďování informací o rozšíření invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu nebo invazního nepůvodního druhu na národním seznamu. Informace o výskytu a rozšíření invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu nebo invazního nepůvodního druhu na národním seznamu Agentura zveřejňuje na svých internetových stránkách.

(3) Ministerstvo ve spolupráci s Agenturou zajistí na území České republiky analýzu způsobů šíření invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu. V souladu s čl. 13 odst. 2 a 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 zpracuje ministerstvo ve spolupráci s Agenturou Akční plán zaměřený na způsoby šíření invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu (dále jen „akční plán“). Akční plán se nejméně jednou za 6 let aktualizuje. Akční plán schvaluje vláda. Schválený akční plán ministerstvo bez zbytečného odkladu zašle Evropské komisi.

(4) V případech uvedených v čl. 10 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 přijímá, mění a ruší mimořádná opatření vláda nařízením. V nařízení vláda stanoví, jaká z omezení uvedených v čl. 7 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 budou vůči invaznímu nepůvodnímu druhu, jehož výskyt byl na území ČR zjištěn nebo jehož zavlečení nebo vysazení na území ČR bezprostředně hrozí, uplatňována a v jakém rozsahu. V případech uvedených v čl. 10 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 poskytne ministerstvo Evropské komisi a ostatním členským státům informaci o přijatých mimořádných opatřeních. Ministerstvo dále v souladu s čl. 10 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 zajistí provedení posouzení rizik.

§ 13j

Opatření při včasném výskytu invazních nepůvodních druhů

(1) Dojde-li na území České republiky k včasnému zjištění zavlečení nebo vysazení anebo výskytu invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, poskytne ministerstvo Evropské komisi a ostatním členským státům informaci podle čl. 16 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 bez zbytečného odkladu.

(2) Ministerstvo v souladu s čl. 17 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 stanoví opatření k odstranění invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, jehož zavlečení nebo vysazení anebo výskyt byl včas zjištěn. Za podmínek uvedených v čl. 18 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 může ministerstvo stanovit, že opatření k odstranění invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, jehož výskyt na území České republiky byl včas zjištěn, nebudou uplatňována; v takovém případě stanoví, jaká izolační opatření mají být přijata. Ministerstvo bez zbytečného odkladu informuje o svém postupu Evropskou komisi. Opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu stanoví ministerstvo rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy, má-li být povinnost k jejich provedení uložena blíže určenému okruhu osob. Odvolání proti rozhodnutí, kterým byla uložena povinnost k provedení opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, nemá odkladný účinek.

(3) Obdobně orgán ochrany přírody stanoví opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu na národním seznamu, jehož výskyt byl v území, kde se dosud nevyskytovat, včas zjištěn. Opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu na národním seznamu stanoví orgán ochrany přírody rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy, má-li být povinnost k jejich provedení uložena blíže neurčenému okruhu osob.

(4) Orgán ochrany přírody zveřejní na svých internetových stránkách a způsobem v místě obvyklým informaci o tom, že v obvodu jeho územní působnosti bylo včas zjištěno zavlečení nebo vysazení anebo výskyt invazního nepůvodního druhu, a o opatřeních, která mají být k odstranění tohoto druhu nebo jeho izolaci přijata. Současně na svých internetových stránkách a způsobem v místě obvyklým vyzve vlastníky pozemku nebo jeho uživatele, aby tato opatření ve stanovené lhůtě na jimi užívaných pozemcích provedli. Neučiní-li tak vlastník pozemku nebo jeho uživatel sám, orgán ochrany přírody je oprávněn provést opatření k odstranění invazního nepůvodního druhu nebo k jeho izolaci sám nebo jejich provedení zajistit jinou osobou. Vlastník pozemku nebo jeho uživatel je povinen strpět provádění opatření k odstranění invazního nepůvodního druhu nebo k jeho izolaci a umožnit osobám, které je provádějí, vstup na pozemky.

(5) Po provedení odstranění, izolace nebo jiného zajištění invazního nepůvodního druhu jsou vlastník pozemku nebo jeho uživatel povinni postupovat tak, aby nedošlo k opětovnému rozšíření invazního nepůvodního druhu. Orgán ochrany přírody může, je-li to účelné, vlastníka pozemku nebo jeho uživatele vyzvat, aby sám nebo ve spolupráci s orgánem ochrany přírody zajistil provedení opatření k obnově dotčených ekosystémů podle čl. 20 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014.

§ 13k

Regulace značně rozšířených invazních nepůvodních druhů

(1) Za účelem regulace invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu a invazních nepůvodních druhů na národním seznamu, které jsou na území České republiky značně rozšířeny, vypracuje ministerstvo Zásady regulace značně rozšířených invazních nepůvodních druhů (dále jen „Zásady regulace“). Zásady regulace jsou koncepcí podle jiného právního předpisu⁵⁶⁾. Součástí Zásad regulace jednotlivých invazních nepůvodních druhů je stanovení postupů regulace a vymezení prioritních území, v nichž je potřeba regulace s ohledem na jejich výskyt a šíření zvláště naléhavá. Zásady regulace se aktualizují na základě výsledků sledování podle § 13i odst. 2 a dostupných poznatků o způsobech regulace nebo v souvislosti se změnami unijního seznamu nebo národního seznamu invazních druhů.

(2) Bližší podmínky uplatňování Zásad regulace značně rozšířeného invazního nepůvodního druhu stanoví v rozsahu své územní působnosti příslušný orgán ochrany přírody opatřením obecné povahy. V opatření obecné povahy orgán ochrany přírody upřesní zejména priority postupu regulace podle podmínek daného území, jednotlivá opatření k regulaci značně rozšířeného invazního nepůvodního druhu a lhůtu pro jejich provedení.

(3) Orgán ochrany přírody zveřejňuje informace o výskytu invazního nepůvodního

⁵⁶⁾ § 3 písm. b) zákona č. 100/2001 Sb.

druhu a vyhlášení opatření obecné povahy na svých internetových stránkách a způsobem v místě obvyklým. Orgán ochrany přírody rovněž na svých internetových stránkách a způsobem v místě obvyklým zveřejňuje informace o opatřeních k regulaci invazního nepůvodního druhu a současně vyzve vlastníky pozemků nebo jejich uživatele, aby tato opatření na jimi užívaných pozemcích ve stanové lhůtě provedli. Neprovede-li vlastník pozemku nebo jeho uživatel opatření k regulaci invazního nepůvodního druhu ve stanovené lhůtě, je orgán ochrany přírody oprávněn provést tato opatření sám nebo jejich provedení zajistit jinou osobou. Vlastník pozemku nebo jeho uživatel je povinen strpět provádění opatření k regulaci invazního nepůvodního druhu a umožnit osobám, které je provádějí, vstup na pozemky. Ustanovení § 68 odst. 4 tohoto zákona se použije obdobně.

(4) Po provedení opatření k regulaci jsou vlastníci pozemku nebo jeho uživatel povinni postupovat tak, aby nedošlo k opětovnému rozšíření invazního nepůvodního druhu. Orgán ochrany přírody může, je-li to účelné, vlastníka pozemku nebo jeho uživatele vyzvat, aby sám nebo ve spolupráci s orgánem ochrany přírody zajistil provedení opatření k obnově dotčených ekosystémů podle čl. 20 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014.

(5) Jedince invazního nepůvodního druhu, který byl odchycen nebo jinak odebrán z prostředí, nelze znovu vypustit do přírody a krajiny nebo využít způsobem, který by vedl k opětovnému rozšíření invazního nepůvodního druhu.

§13l

Úhrada nákladů

(1) Pokud došlo k úniku a volnému rozšiřování nepůvodního nebo invazního nepůvodního druhu a následně ke vzniku škod na životním prostředí, zdraví nebo majetku, a to v důsledku porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo přímo použitelnými předpisy Evropské unie⁵⁰⁾, nese náklady na opatření nezbytná k prevenci, minimalizaci nebo zmírnění nepříznivých dopadů, včetně nákladů na obnovu poškozených ekosystémů, osoba, která takto stanovené povinnosti porušila.

(2) Opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu nebo regulaci značně rozšířených invazních nepůvodních druhů podle § 13j a §13k zajišťují v rozsahu běžné péče vlastníci pozemků nebo jejich uživatelé.

(3) Stát podporuje provádění opatření překračující běžnou péči podle odstavce 2 v případě samovolného rozšiřování formou finančního příspěvku. Na poskytnutí finančního příspěvku není právní nárok.

...

§ 72a

Informační systém druhové ochrany

(1) Zřizuje se informační systém druhové ochrany. Informační systém druhové

ochrany je informačním systémem veřejné správy, který spravuje ministerstvo. Provozovateli informačního systému druhové ochrany jsou ministerstvo, orgány ochrany přírody a Ministerstvo zemědělství, pokud jde vedení seznamu uzavřených zařízení akvakultury vyskytujících se na území České republiky.

(2) Orgány ochrany přírody vedou v informačním systému druhové ochrany údaje o

a) rozhodnutích o odchylném postupu při ochraně ptáků vydaných podle § 5b odst. 1 a opatřeníh obecné povahy, kterým se stanoví odchylný postup při ochraně ptáků týkající se blíže neurčeného okruhu osob podle § 5b odst. 4,

b) povoleních k vypuštění, vysazení nebo jinému záměrnému zavádění nepůvodního druhu rostliny nebo živočicha anebo křížence druhů do přírody a krajiny vydaných podle § 13b odst. 1 nebo 3, včetně jejich změn nebo zrušení a uložení povinnosti nepůvodní druh rostliny nebo živočicha anebo křížence druhů odstranit podle § 13b odst. 5 a 6,

c) povoleních k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu rostliny nebo živočicha v akvakultuře podle článku 13 nebo článku 19 nařízení Rady (ES) č. 708/2007,

d) povoleních k využívání invazního nepůvodního druhu rostliny nebo živočicha zařazeného na unijní seznam podle čl. 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014,

e) povoleních k využívání invazního nepůvodního druhu rostliny nebo živočicha zařazeného na národní seznam invazních druhů vydaných podle § 13h odst. 1, včetně jejich zrušení a uložení povinnosti invazní nepůvodní druh rostliny nebo živočicha odstranit podle § 13h odst. 3,

f) výsledcích posouzení rizik provedeného jako součást biologického hodnocení podle § 13b odst. 2,

g) případech nežádoucího šíření nebo jiných závažných nepříznivých účinků nepůvodního druhu rostliny nebo živočicha anebo křížence druhů na přírodu a krajinu,

h) případech nežádoucího šíření nebo jiných závažných nepříznivých účinků invazního nepůvodního druhu na přírodu a krajinu,

i) souhlasy s vypuštěním zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči do přírody nebo s vysetím či vysazením uměle vypěstovaných zvláště chráněných rostlin mimo kultury a zastavěná území obcí podle § 54 odst. 3,

j) osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči podle § 54 odst. 4,

k) rozhodnutí o výjimce ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 56 odst. 1, opatření obecné povahy, kterým se povoluje výjimka ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů týkající se blíže neurčeného okruhu osob podle § 56 odst. 4 a dohody k zajišťování činností podle § 56 odst. 2 písm. a) a d) uzavřené podle § 56 odst. 5,

l) rozhodnutí o registraci jedince invazního nepůvodního druhu živočicha v zájmovém chovu podle § 91 odst. 3.

(3) Součástí informačního systému druhové ochrany jsou

- a) seznam uzavřených zařízení akvakultury vyskytujících se na území České republiky,
- b) rejstřík vysazení a přemístění cizích a místně se nevyskytujících nepůvodních druhů rostlin a živočichů, v němž se vedou údaje o žádostech o povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu rostliny nebo živočicha v akvakultuře podaných podle § 13c odst. 1.

(4) Prostřednictvím informačního systému druhové ochrany dále ministerstvo zveřejňuje akční plán.

ČÁST SEDMÁ

Orgány a státní správa v ochraně přírody

...

§ 77

Působnost obecních úřadů obcí s rozšířenou působností

(1) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, nejedli o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma,

a) vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, pokud se nejedná o registrovaný významný krajinný prvek podle § 6 odst. 1 a pokud se zároveň nejedná o území evropsky významné lokality,

b) vydávají závazná stanoviska k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů podle § 4 odst. 3,

c) vydávají opatření obecné povahy, pokud jde o blíže neurčený okruh osob, nebo rozhodují o omezení nebo zákazu rušivé činnosti podle § 5 odst. 1, pokud se nejedná o zvláště chráněné druhy,

d) rozhodují o zajištění či použití prostředků k zabránění nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů podle § 5 odst. 3, pokud se nejedná o zvláště chráněné druhy,

e) vydávají povolení k vypouštění, vysazování nebo jinému záměrnému zavádění nepůvodního druhu nebo křížence druhů do přírody a krajiny podle § 13b odst. 1, tato povolení mění a ruší podle § 13b odst. 5,

f) rozhodují o stanovení odchylného postupu při ochraně ptáků podle § 5b odst. 1,

g) ukládají provedení nezbytných zásahů včetně pokácení dřevin podle § 7 odst. 2,

h) přijímají oznámení o kácení dřevin a rozhodují o pozastavení, omezení nebo zákazu

kácení dřevin podle § 8 odst. 2 a 4,

i) požadují údaje o paleontologických nálezech a žádají o umožnění přístupu k paleontologickým nálezům podle § 11,

j) vydávají souhlasy k umisťování a povolování staveb a k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz podle § 12 odst. 2,

k) rozhodují o vyhlášení přechodně chráněné plochy podle § 13 odst. 1,

l) mohou vyzvat k prokázání zákonného původu zvláště chráněných rostlin, zvláště chráněných živočichů, ptáků nebo rostlin či živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv podle § 54 odst. 1 a vyzvat k prokázání totožnosti podle § 54 odst. 2,

m) v případě ptáků chráněných podle § 5a vydávají osvědčení podle § 54 odst. 4 až 11 o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči, vedou evidenci vydaných osvědčení podle § 54 odst. 4 až 10, ověřují původ a vydávají rozhodnutí, kterým se stanoví výše nákladů v případě potvrzení nezákonného původu živočicha odchovaného v lidské péči podle § 54 odst. 10,

n) v rozsahu své působnosti ukládají podmínky pro výkon činností, které by mohly způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody nebo takové činnosti zakazují podle § 66,

o) vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny podle § 85 odst. 1,

p) rozhodují o možnostech a podmínkách uvedení do původního stavu podle § 86 odst. 1, ukládají provedení přiměřených náhradních opatření podle § 86 odst. 2 a ukládají pokuty za přestupky podle § 87 a za správní delikty podle § 88,

q) uplatňují stanoviska k územním plánům a regulačním plánům z hlediska své přenesené působnosti a dále z hlediska přenesené působnosti obecních úřadů a pověřených obecních úřadů.

(2) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability podle § 4 odst. 1 mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí a ochranných pásem národních parků.

(3) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností dále ve svém správním obvodu, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma anebo o vojenské újezdy, vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

(4) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností dále ve svém správním obvodu, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma anebo o vojenské újezdy, vykonávají kontrolu dodržování povinností při nakládání s nepůvodními druhy a kříženci druhů, vyzývají k nápravě držitele povolení k vypouštění, vysazování nebo jinému záměrnému zavádění nepůvodního druhu nebo křížence druhů a ukládají odstranění nepůvodního druhu nebo křížence druhů.

Působnost krajů a krajských úřadů

(1) Kraje zpracovávají ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody ve své územní působnosti, nejde-li o národní park nebo chráněnou krajinnou oblast, národní přírodní rezervaci, národní přírodní památku a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy.

(2) Kraje mohou vydávat pro svůj správní obvod, nejde-li o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy, nařízení o zřízení či zrušení přírodních parků a o omezení využití jejich území podle § 12 odst. 3, nařízení o zřízení přírodních rezervací podle § 33, přírodních památek podle § 36 nebo jejich ochranných pásem podle § 37 odst. 1 a zajišťují péči o tato území, dále mohou ve svém správním obvodu vydat nařízení o zrušení přírodních rezervací, přírodních památek nebo ochranných pásem těchto zvláště chráněných území podle § 45 odst. 1.

(3) Krajské úřady na území přírodních rezervací, přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí.

(4) Krajské úřady dále ve svém správním obvodu, nejde-li o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy

a) vydávají závazná stanoviska ke schválení lesních hospodářských plánů a k lesním hospodářským osnovám podle § 4 odst. 3,

b) povolují výjimky ze zákazů stanovených v § 10 odst. 2 pro jeskyně, vydávají povolení pro průzkum nebo výzkum jeskyní podle § 10 odst. 3, přijímají oznámení o zjištění jeskyní, přebírají dokumentaci jeskyní a vedou evidenci převzaté dokumentace jeskyní podle § 10 odst. 5,

c) rozhodují o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství v přírodních rezervacích podle § 34 odst. 2,

d) vydávají souhlasy k činnostem a zásahům vázaným na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody v ochranných pásmech přírodních rezervací a přírodních památek podle § 37 odst. 1 a k činnostem podle § 37 odst. 2,

e) zajišťují zpracování plánů péče a schvalují plány péče o přírodní rezervace, přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území a zajišťují jejich realizaci podle § 38,

f) sjednávají a zrušují smluvní ochranu podle § 39 a § 45 odst. 2 a předávají dokumentaci o těchto územích do ústředního seznamu a na základě uzavřených smluv podle § 39 odst. 1 zveřejňují ve Věstníku právních předpisů kraje území, která jsou smluvně chráněná,

g) zajišťují zpracování, oznamují a projednávají záměry na vyhlášení a návrhy právních

předpisů, kterými se vyhláší přírodní rezervace, přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území,

h) povolují výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích a přírodních památkách podle § 43,

i) předávají dokumentaci vyhlášených přírodních rezervací, přírodních památek a jejich ochranných pásem do ústředního seznamu; oznamují vyhlášení přírodních rezervací, přírodních památek nebo jejich ochranných pásem katastrálním úřadům,

j) vydávají souhlasy k činnostem a zásahům vymezeným v bližších ochranných podmínkách přírodních rezervací a přírodních památek podle § 44 odst. 3,

k) povolují výjimky ze zákazu poškozovat evropsky významné lokality a sporné lokality podle § 45b odst. 1,

l) zajišťují péči o evropsky významné lokality, označují evropsky významné lokality, vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo narušení obnovy evropsky významných lokalit nebo jejich předmětů ochrany podle § 45c odst. 2, a na jejich území vydávají i stanoviska podle § 4odstavce 2,

m) vydávají souhlasy k činnostem v ptačích oblastech podle § 45e odst. 2, uzavírají smlouvy o způsobu hospodaření v ptačích oblastech podle § 45e odst. 4 a zajišťují péči o ptačí oblasti,

n) vydávají stanoviska ke koncepcím nebo k záměrům podle § 45i odst. 1, ukládají kompenzační opatření a informují o uložených kompenzačních opatřeních Ministerstvo životního prostředí,

o) povolují výjimky ze zákazů u zvláště chráněných nerostů podle § 51 odst. 2,

p) přijímají oznámení o vypuštění vyléčených zvláště chráněných živočichů ze záchranné stanice podle § 52 odst. 2,

q) mohou požadovat prokázání zákonného původu zvláště chráněných rostlin, zvláště chráněných živočichů, ptáků nebo rostlin či živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv podle § 54 odst. 1 a mohou požadovat prokázání totožnosti podle § 54 odst. 2,

r) vydávají opatření obecné povahy k omezení nebo zákazu vstupu podle § 64,

s) v rozsahu své působnosti ukládají podmínky pro výkon činností, které by mohly způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody nebo takové činnosti zakazují podle § 66,

t) ustanovují stráž přírody ve svém územním obvodu podle § 81 odst. 1,

u) vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny podle § 85 odst. 1,

v) rozhodují o možnostech a podmínkách uvedení do původního stavu a ukládají provedení náhradních opatření k nápravě podle § 86 odst. 1 a 2,

w) spolupracují s ostatními správními úřady a orgány na zajišťování ekologické výchovy a vzdělávání,

x) uplatňují stanoviska k zásadám územního rozvoje a k územním plánům obcí s rozšířenou působností z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem a dále k ostatním územním plánům a regulačním plánům z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

(5) Krajské úřady dále v obvodu své územní působnosti podle odstavců 3 a 4

a) vydávají opatření obecné povahy, pokud jde o blíže neurčený okruh osob, nebo rozhodují o omezení nebo zákazu rušivé činnosti podle § 5 odst. 1, pokud se jedná o zvláště chráněné druhy,

b) ukládají rozhodnutím zajištění či použití prostředků k zabránění nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů podle § 5 odst. 3, pokud se jedná o zvláště chráněné druhy,

c) povolují opatřením obecné povahy využívání dlouhodobě prověřeného nepůvodního druhu nebo křížence druhů blíže neurčeným okruhem osob podle § 13b odst. 4, nejde-li o dlouhodobě prověřený nepůvodní druh nebo křížence druhů, jehož využívání bylo povoleno ministerstvem,

d) vydávají povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu podle § 13c odst. 1 a jeho zrušení podle § 13d odst. 3, vydávají rozhodnutí o provedení pokusného vypuštění podle § 13c odst. 4,

e) vydávají povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na národním seznamu podle § 13h odst. 1 a může toto povolení zrušit podle § 13h odst. 3,

f) opatřením obecné povahy stanoví bližší podmínky uplatňování zásad regulace značně rozšířeného invazního nepůvodního druhu,

g) zajišťují provádění opatření k regulaci invazního nepůvodního druhu, který je na území České republiky značně rozšířen, a opatření k obnově jím dotčených ekosystémů,

eh) uzavírají dohody podle § 49 odst. 4,

ei) vydávají předchozí stanoviska k nezbytným zásahům do přirozeného vývoje ohrožených druhů živočichů podle § 50 odst. 3,

ej) spolupracují s Ministerstvem životního prostředí při přípravě záchranných programů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 52,

fk) vydávají souhlasy k vypouštění zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči do přírody a k vysévání či vysazování uměle vypěstovaných zvláště chráněných rostlin do přírody podle § 54 odst. 3,

gl) s výjimkou ptáků chráněných podle § 5a vydávají osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči, vedou evidenci vydaných osvědčení podle § 54 odst. 4 až 10, ověřují původ a vydávají rozhodnutí, kterým se stanoví výše nákladů v případě potvrzení nezákonného původu živočicha odchovaného v lidské péči podle § 54 odst. 10,

hm) povolují rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy, pokud jde o blíže neurčený

okruh osob, výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a zvláště chráněných druhů živočichů podle § 56, **nebyla-li taková výjimka povolena ministerstvem,**

in) uzavírají dohody podle § 56 odst. 5,

jo) vydávají předchozí souhlasy k činnostem stanoveným v bližších ochranných podmínkách zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 57,

kp) odebírají nedovoleně držené jedince zvláště chráněných rostlin, nebo zvláště chráněných živočichů, ptáků, nebo rostlin či živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv podle § 89.

(6) Krajské úřady vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability podle § 4 odst. 1 mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území.

(7) Krajské úřady jsou dotčenými orgány ochrany přírody a vydávají v rozsahu své působnosti vyjádření k poskytování plateb podle jiných právních předpisů^{39c)}.

(8) Krajské úřady vydávají závazná stanoviska k řízením podle zákona o myslivosti^{39d)}, nestanoví-li tento zákon jinak.

§ 78

Působnost Agentury a správ národních parků

(1) Agentura na území chráněných krajinných oblastí, nejde-li o vojenské újezdy, vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí. Agentura dále na území národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území, nejde-li o vojenské újezdy nebo o území národních parků a jejich ochranných pásem, vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí.

(2) Správy národních parků na území národních parků a jejich ochranných pásem vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů a Agentury, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí.

Správa Národního parku Šumava vykonává státní správu též na území Chráněné krajinné oblasti Šumava, nejde-li o vojenský újezd Boletice a není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí. Správy národních parků, jejich sídla a jejich správní obvody tvořené národními parky a jejich ochrannými pásmy jsou uvedeny v příloze tohoto zákona.

(3) Agentura a správy národních parků dále v obvodu své území působnosti podle

^{39c)} Například nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě.

odstavců 1 a 2

- a) vydávají souhlasy k vyhrazení míst ke zneškodňování ostatních odpadů majících původ na území národních parků podle § 16 odst. 1 písm. b) a k vyhrazení míst ke zneškodňování odpadů na území chráněných krajinných oblastí podle § 26 odst. 1 písm. a),
- b) vydávají opatření obecné povahy k vyhrazení míst k táboření a rozdělávání ohňů podle § 16 odst. 1 písm. c) a návštěvní řády podle § 19 odst. 1,
- c) vydávají souhlasy k vyhrazení míst k táboření a rozdělávání ohňů na území chráněných krajinných oblastí podle § 26 odst. 1 písm. b),
- d) vydávají souhlasy k vyhrazení míst k vjezdu a setrvávání motorových vozidel a obytných přívěsů na území národních parků podle § 16 odst. 1 písm. d) a chráněných krajinných oblastí podle § 26 odst. 1 písm. c),
- e) vydávají souhlasy k vyhrazení míst pro pořádání a organizování hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí na území národních parků podle § 16 odst. 1 písm. e) a k vyhrazení míst pro pořádání soutěží na jízdních kolech na území chráněných krajinných oblastí podle § 26 odst. 3 písm. c),
- f) vydávají souhlasy k vyhrazení míst pro provozování horolezectví, létání na padácích a závěsných kluzácích a jízdu na kole na území národních parků podle § 16 odst. 1 písm. f),
- g) vydávají souhlasy k vyznačení cest na území národních parků podle § 16 odst. 2 písm. b) a národních přírodních rezervací podle § 29 písm. d),
- h) vydávají opatření obecné povahy k vyhrazení míst k činnostem a k táboření a rozdělávání ohňů podle § 29 písm. f) a j),
- i) omezují nebo vylučují výkon práva myslivosti a práva rybářství v národních parcích podle § 21 a vydávají na žádost nebo z vlastního podnětu souhlasy k výkonu rybářského a mysliveckého práva na území národních přírodních rezervací podle § 30,
- j) vydávají souhlasy k činnostem a zásahům v ochranných pásmech zvláště chráněných území podle § 37 odst. 1 a 2,
- k) připravují ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí plány péče o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a jejich ochranná pásma podle § 38 a připravují záchranné programy zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 52,
- l) povolují výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích podle § 43 odst. 3,
- m) vydávají závazné stanovisko podle § 44 odst. 1 potřebné k ohlášení stavby, vydání územního rozhodnutí, územního souhlasu, stavebního povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudačního souhlasu, je-li spojen se změnou stavby, povolení k odstranění stavby či k provedení terénních úprav podle stavebního zákona, povolení k nakládání s vodami a k vodním dílům, povolení k některým činnostem či udělení souhlasu podle vodního zákona,
- n) vydávají souhlasy podle § 44 odst. 3 k činnostem a zásahům vymezeným v bližších ochranných podmínkách zvláště chráněných území,

o) vydávají opatření obecné povahy k omezení nebo zákazu vstupu podle § 64.

(4) Agentura na celém území České republiky, mimo území národních parků a jejich ochranných pásem a mimo území Chráněné krajinné oblasti Šumava a správy národních parků v obvodu své územní působnosti podle odstavce 2, poskytují finanční náhradu za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření z prostředků státního rozpočtu podle § 58 odst. 3.

(5) Agentura na celém území České republiky a správy národních parků v obvodu své územní působnosti podle odstavce 2 dále za účelem podpory výkonu státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny provádějí potřebné inventarizační přírodovědné průzkumy, monitoring, dokumentaci a šetření v ochraně přírody, ukládají, zpracovávají, vyhodnocují a poskytují data v ochraně přírody; přitom spolupracují s odbornými, výzkumnými a vědeckými pracovišti a zajišťují informační a osvětovou činnost. Agentura a správy národních parků plní zároveň úkoly odborných organizací ochrany přírody podle požadavků Ministerstva životního prostředí.

(6) Agentura může vydávat nařízení pro obvod své územní působnosti podle odstavce 1, a to podle § 33 odst. 1, § 36 odst. 1, § 37 odst. 1 a § 45 odst. 1, není-li k tomu příslušné Ministerstvo životního prostředí.

(7) Návrh nařízení Agentura projednává s obcemi, jejichž územních obvodů se týká. Nařízení Agentury musí být vyvěšeno na úřední desce Agentury po dobu 15 dnů. Za den vyhlášení se považuje první den vyvěšení nařízení na úřední desce. Nařízení Agentury nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho vyhlášení, pokud v něm není stanovena účinnost pozdější. V případech, kdy to vyžaduje naléhavý veřejný zájem, může nařízení Agentury nabýt účinnosti již dnem vyhlášení. Nařízení Agentury musí být každému přístupné na obecních úřadech v obcích, jejichž územních obvodů se týká. Nařízení Agentura zašle do 15 dnů ode dne vyhlášení Ministerstvu životního prostředí a předá do ústředního seznamu. Dozor nad vydáváním a obsahem nařízení Agentury vykonává Ministerstvo životního prostředí. Odporuje-li nařízení Agentury zákonu nebo jinému právnímu předpisu, vyzve Ministerstvo životního prostředí Agenturu ke zjednání nápravy.

(8) Agentura a správy národních parků v obvodu své územní působnosti podle odstavců 1 a 2 v souladu se schválenými plány péče zajišťují péči o přírodní a krajinné prostředí, ekosystémy a jejich složky. K zajištění těchto povinností jsou příslušné hospodařit s majetkem státu.

(9) Agentura a správy národních parků jsou v obvodu své územní působnosti podle odstavců 1 a 2 odvolacím orgánem proti rozhodnutím orgánů obcí vydaným podle tohoto zákona.

(10) Správy národních parků na území národních parků vykonávají působnost pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů na úseku ochrany zemědělského půdního fondu^{21b)}. Správy národních parků zřizují radu národního parku podle § 20.

(12) Plní odborné úkoly v oblasti prevence, minimalizace a zmírnění nepříznivých dopadů nepůvodních druhů a invazních nepůvodních druhů, včetně zajištění sledování podle § 13i. Agentura dále zajišťuje provedení opatření

k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu, jehož výskyt byl na území České republiky včasné zjištěn, a opatření k obnově jím dotčených ekosystémů.

§ 79

Působnost Ministerstva životního prostředí

(1) Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy ochrany přírody v České republice.

(2) Ministerstvo životního prostředí

- a) zpracovává ve spolupráci s kraji prognózy a koncepce strategie ochrany přírody v České republice,
- b) koordinuje státní vědeckovýzkumnou činnost v oboru ochrany přírody a krajiny,
- c) spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky v zajišťování ekologické výchovy a vzdělávání,
- d) zabezpečuje mezinárodní spolupráci České republiky v oboru ochrany přírody a krajiny,
- e) podává Komisi zprávy a informace požadované právními předpisy Evropských společenství v oblasti ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a jejich stanovišť **a v oblasti prevence a regulace zavlékání nebo vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů,**
- f) vykonává vrchní státní dozor v ochraně přírody a krajiny,
- g) řídí činnost České inspekce životního prostředí, Agentury a správ národních parků a plní jiné úkoly stanovené tímto zákonem.

(3) Ministerstvo životního prostředí dále

- a) provádí vymezení a hodnocení nadregionálního systému ekologické stability podle § 4 odst. 1,
- b) vydává povolení k vývozu a dovozu ohrožených rostlin a živočichů chráněných mezinárodními úmluvami podle § 5 odst. 7,
- c) rozhoduje o povolení k provozování záchranné stanice a jeho změně nebo zrušení, vede přehled záchranných stanic a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup podle § 5 odst. 8 až 11,
- d) vydává souhlasy s použitím ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod a stanoví přitom rozsah jejich použití v národních přírodních rezervacích,
- e) zajišťuje zpracování a oznamuje a projednává záměry na vyhlášení a návrhy právních předpisů, kterými se vyhlášují národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky nebo ochranná pásma těchto zvláště chráněných území,

f) vydává souhlasy k vývozu paleontologických nálezů podle § 11 odst. 3 a vydává povolení k vývozu zvláště chráněných nerostů podle § 53,

h) vydává opatření obecné povahy, kterým se povoluje využívání dlouhodobě prověřeného nepůvodního druhu nebo křížence druhů blíže neurčeným okruhem osob podle § 13b odst. 4, má-li se toto povolení vztahovat na celé území České republiky nebo na území více krajů,

i) vydává povolení k vysazení nebo přemístění cizího nebo místně se nevyskytujícího druhu s možným vlivem na sousední členský stát podle § 13d odst. 2 a povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu podle § 13f odst. 1,

j) rozhoduje, o tam, jaká opatření mají být přijata k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, jehož výskyt na území České republiky byl včasné zjištěn, a za účelem regulace invazních nepůvodních druhů, které jsou na území České republiky značně rozšířeny, vypracovává Zásady regulace,

k) určuje zařízení, do kterých budou umístováni jedinci invazního nepůvodního druhu živočicha zařazeného na unijní seznam, kteří nebudou moci být ponecháni u svého dosavadního vlastníka do konce jejich přirozeného života podle § 91 odst. 2 ,

g) vydává souhlasy ke zcizení nezastavěných pozemků ve vlastnictví státu na území přírodních rezervací a přírodních památek,

h) zajišťuje zpracování a schvaluje plány péče o národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, chráněné krajinné oblasti a o ochranná pásma těchto zvláště chráněných území a zajišťuje jejich realizaci ve spolupráci s Agenturou a se správami národních parků podle § 38,

i) předává dokumentaci vyhlášených národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území a dále ptačích oblastí a evropsky významných lokalit do ústředního seznamu; oznamuje vyhlášení národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území katastrálním úřadům,

j) oznamuje lokality, které nebyly zařazeny do evropského seznamu podle § 45a odst. 4 a vyhlašuje sporné lokality podle § 45b odst. 2,

k) zajišťuje zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality a ptačí oblasti podle § 45c odst. 3, § 45e odst. 6, předává je do ústředního seznamu a zveřejňuje je prostřednictvím internetu,

l) podává žádosti o stanovisko Komisi podle § 45i odst. 10,

m) ve spolupráci s ostatními orgány ochrany přírody, vlastníky a nájemci pozemků, občanskými sdruženími a dalšími odbornými subjekty zajišťuje a schvaluje záchranné programy podle § 52,

n) vydává opatření obecné povahy, kterým se povoluje výjimka ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin nebo zvláště chráněných druhů živočichů podle

§ 56, pokud jde o blíže neurčený okruh osob, má-li se tato výjimka vztahovat na celé území České republiky nebo na území více krajů,

- n) uplatňuje předkupní právo státu k pozemkům podle § 61 odst. 1,
- o) vydává osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti podle § 79a odst. 2 písm. b),
- p) je odvolacím orgánem proti rozhodnutím vydaným orgány krajů v přenesené působnosti, Agenturou, správami národních parků a Českou inspekcí životního prostředí,
- q) uplatňuje stanoviska k politice územního rozvoje a k zásadám územního rozvoje z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem,
- r) zřizuje správy národních parků jako státní příspěvkové organizace^{40b)}, pokud nebyly zřízeny jiným zákonem⁴¹⁾,
- s) je oprávněno zřídit státní příspěvkovou organizaci za účelem zajištění ochrany, péče a provozu veřejnosti zpřístupněných jeskyní,
- t) vykonává působnost orgánů ochrany přírody na pozemcích a stavbách, které tvoří součást objektů důležitých pro obranu státu mimo vojenské újezdy^{41a)}; jsou-li tyto pozemky a stavby na území správních obvodů správ,

(4) Ministerstvo životního prostředí dále vydává vyhlášky, kterými se

- a) stanoví seznam typů evropských stanovišť, prioritních typů evropských stanovišť, evropsky významných druhů a prioritních evropsky významných druhů, vyskytujících se na území České republiky,
- b) stanoví podrobnosti vymezení a hodnocení systému ekologické stability a podrobnosti plánů, projektů a opatření v procesu jeho vytváření podle § 4 odst. 1,
- c) stanoví podrobnosti ochrany významných krajinných prvků podle § 4 odst. 2,
- d) stanoví velikost, popřípadě jiné charakteristiky dřevin, k jejichž kácení není třeba povolení podle § 8 odst. 3, jestliže rostou na pozemcích ve vlastnictví fyzických osob, které tyto pozemky užívají, a podrobnosti ochrany dřevin a podmínek povolování jejich kácení podle § 8 odst. 5,
- e) stanoví podrobnosti o obsahu a rozsahu dokumentace jeskyně při jejím zjištění provozovatelem při dobývání nerostných surovin nebo při provádění geologických prací podle § 10 odst. 5,
- f) vymezují zóny ochrany přírody národních parků a chráněných krajinných oblastí podle § 17 odst. 2 a § 27 odst. 2,

^{40b)} § 54 zákona č. 219/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1961 Sb., o obraně státu.

⁴¹⁾ Zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

^{41a)} Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

-
- h) vyhlášují národní přírodní rezervace, národní přírodní památky nebo ochranná pásma těchto zvláště chráněných území a stanoví bližší podmínky jejich ochrany a dále vyhlášují nebo zrušují přírodní památky a přírodní rezervace nebo jejich ochranná pásma na území národních parků a jejich ochranných pásem a stanoví bližší podmínky jejich ochrany,
- i) stanoví obsah plánů péče a postup jejich zpracování podle § 38 odst. 7, náležitosti a obsah záměru podle § 40 odst. 1, podrobnosti o vedení ústředního seznamu a určuje organizační složka státu pověřená vedením ústředního seznamu podle § 42 odst. 2, podrobnosti o způsobu označení a vymezení zvláště chráněných území v terénu i mapových podkladech podle § 42 odst. 5 a bližší podmínky o způsobu označení památných stromů v terénu i mapových podkladech podle § 47 odst. 3,
- j) stanoví náležitosti obsahu smlouvy podle § 39 odst. 1, způsob označení smluvně chráněného území a smluvně chráněného území památného stromu v terénu i mapových podkladech podle § 39 odst. 2,
- k) stanoví způsob označení vyhlášených evropsky významných lokalit v terénu i mapových podkladech podle § 45c odst. 1, obsah a náležitosti souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality a ptačí oblasti podle § 45c odst. 3 a způsob označení ptačích oblastí v terénu i mapových podkladech podle § 45e odst. 7,
- l) stanoví rozsah požadovaného vzdělání, obsah zkoušky, podmínky prodloužení autorizace a důvody pro odnětí autorizace podle § 45i odst. 3,
- m) stanoví seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 48, seznam zvláště chráněných nerostů podle § 51 a míst jejich přirozeného výskytu a dále bližší podmínky jejich ochrany,
- n) stanoví způsoby ověřování původu, náležitosti žádosti o osvědčení a vzor osvědčení podle § 54 odst. 11,
- o) stanoví podmínky poskytování finanční náhrady podle § 58 odst. 4, vzor uplatnění nároku, jeho náležitosti a způsob určení výše náhrady v případech, kdy není stanoven jiným předpisem,
- p) stanoví podrobnosti postupu při převodech práva hospodaření podle § 60 odst. 3 zákona,
- q) stanoví podrobnosti o přírodovědném průzkumu dotčených pozemků a biologickém hodnocení a jejich ukládání podle § 67 odst. 1,
- r) stanoví bližší podrobnosti o podmínkách poskytování příspěvku podle § 69 odst. 3 a náležitosti dohody o jeho poskytování,
- s) zajišťují podle § 74 odst. 1 úkoly vyplývající z mezinárodních závazků,
- t) stanoví podle § 81 odst. 9 podrobnosti o organizaci, úkolech a předpokladech pro výkon stráže přírody, vzor služebního odznaku se státním znakem a průkazu stráže přírody,
- u) stanoví podrobnosti o způsobu zavedení a užívání stejnokroje a označení pracovníků

ochrany přírody podle § 82 odst. 2,

v) stanoví převod zvláště chráněných území zřízených podle zákona č. 40/1956 Sb. do kategorií podle § 90 odst. 5 až 7,

w) zrušuje podle § 90 odst. 10 dosavadní ochrana zvláště chráněných území vyhlášených podle tohoto zákona do dne 1. března 2009 ústředními orgány státní správy.

(5) Ministerstvo životního prostředí zveřejní ve Věstníku Ministerstva životního prostředí nařízení Agentury do 60 dnů od jeho obdržení.

(6) Ministerstvo životního prostředí plní úkoly příslušného orgánu členského státu Evropské unie v oblasti prevence, minimalizace a zmírnění nepříznivých dopadů nepůvodních druhů a invazních nepůvodních druhů. Jako odborný orgán v této oblasti zřizuje poradní výbor. Ministerstvo životního prostředí zabezpečuje podávání zpráv a informací požadovaných přímo použitelnými předpisy Evropské unie v oblasti prevence a regulace zavlékání nebo vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů Evropské komisi a ostatním členským státům. Ministerstvo životního prostředí rozhoduje o tom, jaká opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu, jehož výskyt na území České republiky byl včasné zjištěn, mají být přijata. Ministerstvo životního prostředí vypracovává Zásady regulace k regulaci invazních nepůvodních druhů, které jsou na území České republiky značně rozšířeny. Ministerstvo životního prostředí zajišťuje provedení posouzení rizik invazního nepůvodního druhu, na něž se vztahují mimořádná opatření podle § 13i odst. 4.

§ 80

Působnost České inspekce životního prostředí

(1) Česká inspekce životního prostředí (dále jen "inspekce") kontroluje, jak jsou orgány veřejné správy vyjma ústředních orgánů, právníky a fyzickými osobami dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny. Inspekce zjišťuje a eviduje případy ohrožení a poškození přírody a krajiny, jejich příčiny a osoby odpovědné za jejich vznik nebo trvání. Inspekce je oprávněna vyžadovat prokazování původu a totožnosti podle § 54, ukládat opatření podle § 66, rozhodovat o možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu podle § 86 odst. 1, ukládat povinnost provést přiměřená náhradní opatření podle § 86 odst. 2 a odebírat nedovoleně držené jedince podle § 89. Inspekce dále provádí kontroly podmíněnosti podle zákona o zemědělství^{41c)} v souladu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství upravujícím prováděcí pravidla pro podmíněnost, odlišení a integrovaný administrativní a kontrolní systém^{41d)}, s výjimkou těchto kontrol podmíněnosti v oblasti povrchových nebo podzemních vod.

^{41c)} 41c) § 4c zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění zákona č. 291/2009 Sb.

^{41d)} Čl. 48 nařízení Komise (ES) č. 796/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k podmíněnosti, odlišení a integrovanému administrativnímu a kontrolnímu systému uvedených v nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, v platném znění.

(2) Inspekce dále kontroluje, jak jsou právníckými a fyzickými osobami dodržovány povinnosti při nakládání s nepůvodními druhy a kříženci druhů. Inspekce při výkonu kontroly poskytuje odbornou podporu ostatním orgánům státní správy, které vykonávají kontrolu opatření proti záměrnému zavlékání invazních nepůvodních druhů.

(2) Inspekce je oprávněna v případech hrozící škody nařídít omezení, případně zastavení škodlivé činnosti až do doby odstranění jejich nedostatků a příčin.

(3) Inspekce ukládá právníckým a fyzickým osobám pokuty za porušení povinností při ochraně přírody a krajiny podle tohoto zákona. Inspekce může zahájit řízení o uložení pokuty pouze tehdy, ne zahájil-li je již obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad, Agentura nebo správa národního parku. Pokud řízení o pokutě zahájí obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad, Agentura nebo správa národního parku a inspekce ve stejný den, provede řízení o uložení pokuty obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad, Agentura nebo správa národního parku. O zahájení řízení o uložení pokuty se inspekce a obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad, Agentura nebo správa národního parku vzájemně informují. O odvolání proti rozhodnutí inspekce rozhoduje Ministerstvo životního prostředí.

§ 89

Odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů

(1) Orgán ochrany přírody může nedovoleně držené jedince zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a ptáků odebrat. Odebrat může i jedince zvláště chráněných rostlin a živočichů nebo rostlin a živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv, pokud držitel takového jedince neprokáže jeho původ podle § 54 odst. 1 nebo je-li obchod s nimi omezen nebo zakázán podle mezinárodních úmluv. V případě odebrání na základě zvláštního předpisu^{4a)} se toto ustanovení nepoužije.

(2) Orgán ochrany přírody může dále odebrat jedince invazního nepůvodního druhu živočicha na unijním seznamu, zjistí-li se, že

a) jeho vlastník nesplňuje podmínky stanovené v čl. 31 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 pro to, aby si jej mohl ponechat v držení do konce jeho přirozeného života, jedná-li se o jedince v zájmovém chovu,

b) jeho držitel nepřijme opatření uvedená v čl. 32 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, jedná-li se o chov pro obchodní účely, nebo

c) jeho držitel jej neprodá nebo nepředá do některého ze zařízení uvedených v čl. 32 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, případně jej neutratí či neusmrtí ve stanovené lhůtě, jedná-li se o chov pro obchodní účely.

Odebrat jedince invazního nepůvodního druhu živočicha na unijním seznamu v zájmovém chovu může orgán ochrany přírody rovněž v případě, že při jeho přepravě na území Evropské unie neprokáže jeho vlastník, že jej měl v držení již v době před zařazením druhu na unijní seznam.

~~(2)~~**(3)** Písemné rozhodnutí o odebrání podle odstavce 1 musí orgán ochrany přírody vydat nejpozději do 15 dnů ode dne odebrání, jinak je odebrání neplatné.

~~(3)~~**(4)** Vlastníkem odebrané věci se stává stát. Podrobnosti může stanovit Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

ČÁST DEVÁTÁ

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

§ 90

Ustanovení společná

(1) Souhlasy a závazná stanoviska vydávaná podle tohoto zákona k plánům a politikám, které nejsou schvalovány ve správním řízení, se též nevydávají ve správním řízení. Souhlasy a závazná stanoviska vydávaná podle tohoto zákona jako podklad pro rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu jsou závazným stanoviskem podle správního řádu. Odkladný účinek odvolání je vyloučen v případě rozhodnutí o zřízení přechodně chráněné plochy podle § 13, omezení a zákazu činnosti podle § 66 a odebrání rostlin a živočichů podle § 89.

(2) Ustanovení § 4 odst. 2, § 6, 7, 8, 12, 63 a 70 se nevztahují na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu^{43b)}, zejména z důvodu výcviku nebo cvičení ozbrojených sil anebo bezpečnostních sborů. Případné poškozování přírody z důvodu obrany státu v těchto případech nesmí překročit nezbytně nutnou míru. Bude-li docházet k poškozování přírody z důvodů zajišťování obrany nebo bezpečnosti státu, zejména z důvodu výcviku nebo cvičení ozbrojených sil anebo ozbrojených bezpečnostních sborů, Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo vnitra v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí zabezpečí, aby stupeň poškození přírody nepřekročil nezbytně nutnou míru.

(3) Při hornické činnosti v dobývacím prostoru výhradních ložisek nerostů⁴⁴⁾ lze povinnosti podle § 10 odst. 2, § 11 odst. 1 a 2 a § 51 odst. 2 uplatnit jen v dohodě s osobou oprávněnou k výkonu hornické činnosti podle zvláštního předpisu.⁴⁵⁾

(4) Vydává-li ministerstvo pro celé území České republiky nebo pro území více krajů opatření obecné povahy podle § 5b odst. 4, § 13b odst. 4 nebo § 56 odst. 5, doručí opatření obecné povahy i jeho návrh veřejnou vyhláškou podle správního řádu, kterou vyvěsí pouze na své úřední desce a na úředních deskách krajských úřadu všech dotčených krajů.

....

^{43b)} Zákon č. 222/1999 Sb.

⁴⁴⁾ § 11 zákona č. 44/1988 Sb.

⁴⁵⁾ § 15 až 19 zákona č. 44/1988 Sb.

Zákon ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení přechodné

(1) Státní správu lesního hospodářství nad vojenskými lesy⁴⁸⁾ na území Národního parku Šumava, u kterých již pominuly důvody jejich prohlášení za vojenské lesy, vykonává Správa národního parku Šumava v rozsahu podle § 78 odst. 4.

(2) Vlastník jedince invazního nepůvodního druhu živočicha v zájmovém chovu na unijním seznamu jej může umístit do zařízení určeného ministerstvem, nespĺňuje-li podmínky stanovené v čl. 31 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 pro to, aby si jej mohl ponechat v držení do konce jeho přirozeného života.

(3) Vlastník jedince invazního nepůvodního druhu živočicha v zájmovém chovu na unijním seznamu jej může u orgánu ochrany přírody registrovat pro účely prokázání toho, že jej v době zařazení tohoto druhu na unijní seznam měl v držení.

⁴⁸⁾ § 25 zákona č. 61/1977 Sb.